

Stichting

Zuiderzeemuseum

Jaarrekening 2018

Inhoudsopgave

Bestuursverslag 2018	3
Geconsolideerde balans per 31 december 2018	39
Geconsolideerde categoriale exploitatierekening over 2018	40
Geconsolideerde functionele exploitatierekening over 2018	42
Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2018	43
Toelichting behorende tot de geconsolideerde jaarrekening 2018	44
Bijlagen	
A Activiteiten en bereik 2018	53

Bestuursverslag 2018

Voorwoord

Het Zuiderzeemuseum kan terugkijken op een geslaagd en smaakvol 2018. Met het jaarthema “*Vers van vroeger*” heeft het museum haar bezoekers verrast met smaken van vroeger en nu. In het buitenmuseum kon op 6 plekken worden geproefd van bijvoorbeeld sprout, zwoerd of ulevel. In het binnenmuseum werd verdieping op het jaarthema geboden met de tentoonstelling *Aan Tafel!* Met objecten uit voornamelijk eigen collectie werd de historie en herkomst van typische Zuiderzeegerechten als kapkool gepresenteerd.

De meest opvallende verbinding tussen heden en verleden vond dit jaar plaats in ons restaurant het Amsterdamse Huis. Onder leiding van de *Foodcurators* werden op basis van oude recepten en ingrediënten nieuwe fastfood concepten ontwikkeld en aangeboden aan de bezoekers. Het succes van onder andere de aardappelwafel, kipperkroket en de (kapkool) flamkuchen was zodanig groot dat is besloten ze permanent toe te voegen aan het assortiment.

De resultaten van de samenwerking met de *Foodcurators* werden ook gepresenteerd op de *Salone di Mobile* in Milaan en de *Dutch Design Week* in Eindhoven.

In november opende in het binnenmuseum de tentoonstelling *Mooi samen*. Fotografen Koos Breukel en Sander Troelstra reisden in 2018 rond de voormalige Zuiderzee en legden het verenigingsleven vast in deze regio. De indringende foto's van leden van de oude en piepjonge verenigingen, gekoppeld aan de persoonlijke verhalen opgetekend door journalist Thijs de Boer zorgden voor een pakkend tijdsbeeld van een wezenlijk maatschappelijk fenomeen dat zowel in tentoonstelling- als boekvorm te genieten viel.

Het jaar 2018 was het tweede jaar van de Basis Infrastructuur (BIS) rijkssubsidie periode 2017-2020. In deze periode wil het museum extra aandacht geven aan de samenwerking met erfgoedinstellingen rondom de Zuiderzee, de digitale ontsluiting van de collectie en het verbeteren van het educatieve programma aanbod.

Het in 2016 gestarte *Netwerk Zuiderzee Collectie* is het afgelopen jaar nog hechter geworden. Het Zuiderzeemuseum is aanjager van dit samenwerkingsverband waarbij 23 musea zijn aangesloten. Er zijn verschillende sessies geweest waarbij goede praktijkvoorbeelden werden uitgewisseld en een slimmer bruikleencontract is ontwikkeld. Naast trainingen voor Collectiehulpverlening waren op 7 locaties de gezamenlijke reizende tentoonstellingen *Jong gekleed, oud gedaan* en *Boten bij de vis*, te zien.

Op educatief gebied wist het museum de BIS doelstellingen net als voorgaande jaren te realiseren. Door de ombouw van de voormalige bibliotheek in een atelier biedt het museum nu ook een educatief programma aan gericht op kunstzinnige oriëntatie. Verder is er dit najaar een succesvolle test geweest voor een programma dat zich specifiek richt op grote groepen (120 leerlingen) uit het voortgezet onderwijs.

De omvangrijke inhaalslag in het groot onderhoud van de 140 collectiepanelen in het buitenmuseum zoals verwoord in het meer-jaren-onderhoudsplan is ver gevorderd. Ook

de digitale ontsluiting van de collectie en de aanwezigheid van het Zuiderzeemuseum op relevante platforms lopen op schema.

In 2018 trok het museum 284.897 bezoekers, een groei ten opzichte van vorig jaar (275.204). Ondanks ongeveer 6.500 minder bezoekers in de zomermaanden vanwege de tropische temperaturen.

Het streven van het museum om aandacht te geven aan speciale doelgroepen kreeg vorm in onder andere de samenwerkingen met Netwerk Dementie NHN, Alzheimerstichting en Vluchtelingenwerk Nederland. Voor de groep mensen met dementie en hun naasten is een nieuw programma ontwikkeld: *Ik ben thuis*.

De succesvolle start van het project *Zuiderzeelicht* kreeg na het *Vrouwtje van Stavoren* een vervolg met de *Mokketel van Schokland*. Via diverse lichtprojecties werd het door Ronald Giphart bewerkte verhaal in het donkere buitenmuseum gepresenteerd. De eerste editie trok 10.000 bezoekers en dit jaar groeiden we door naar 15.000 bezoekers.

Het andere evenement in de decembermaand, het zogenaamde *Pietendorp*, is door de 2 jaar geleden ingevoerde nieuwe verhaallijn in rustiger vaarwater gekomen. De bezoekersaantallen zijn licht gestegen en de verbindende rol van het museum oogst waardering.

In 2017 is het beheer van de Rijks Vastgoed Beheer (RVB) panden overgedragen aan het Zuiderzeemuseum. Het betreft de panden van het binnenmuseum aan de Wierdijk en de depots in Hoogwoud en op Krabbersplaat. Het museum inventariseert de toekomstige mogelijkheden van al haar functionele ruimtes (geen collectie panden). Hierbij speelt de mogelijke realisatie van een eigen parkeerterrein naast het buitenmuseum een belangrijke rol. Helaas heeft het museum hierover met de gemeente Enkhuizen in 2018 nog geen overeenstemming bereikt. Voor de continuïteit van het museum op de langere termijn is de bereikbaarheid een belangrijk onderwerp. Het grootste deel van de huidige bezoekers komt per auto en moet vervolgens met een veerboot naar het buitenmuseum. Een bijzondere, maar ook tijdrovende en kostbare entree. Daarom streeft het museum naar een verkorte vaarroute en een parkeerplaats naast het buitenmuseum. Op deze manier kunnen bezoekers van het museum ook genieten van de mooie binnenstad van Enkhuizen. Helaas wordt bij de planvorming voor het gebied naast het buitenmuseum door de gemeente Enkhuizen vooralsnog geen rekening gehouden met de wensen van het Zuiderzeemuseum.

Het museum verkeert in een gezonde financiële positie. De publieksinkomsten zijn hoger dan begroot en de mogelijke financiële risico's bij de overdracht van de RVB panden zijn middels meerjarenplannen in kaart gebracht.

De nieuwe Erfgoedwet beoogt het verstevigen van de financiële basis van de rijksgesubsidieerde musea. Een nieuw handboek is van kracht, maar over de wijze van toerekening van subsidiegelden aan collectie- en presentatiekosten in de nieuwe BIS periode na 2020 is nog steeds geen duidelijkheid.

Het museum streeft naar het verbeteren van transparantie, risico analyses, goed werkgeverschap en cultural governance. Zo is na een uitgebreide Risico Inventarisatie & Evaluatie (RI&E) in het buitenmuseum het uitvoeringsprogramma in 2017 gestart.

Ook in dit bestuursverslag besteden wij ruim aandacht aan de verslaglegging van de naleving van de Governance Code Cultuur binnen de organisatie (zie bijvoorbeeld hoofdstuk: Hoe voldoet het Zuiderzeemuseum aan de principes en praktijkaanbevelingen van de Governance Code Cultuur?). Daarnaast is het museum zich bewust van haar rol in de samenleving. Daarom staan duurzaamheid, mobiliteit van medewerkers en oog voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt hoog op de agenda. (zie hierover verder bij het hoofdstuk: Code Culturele Diversiteit en Maatschappelijke Verantwoord Ondernemen).

Naast dit wat uitgebreide bestuursverslag kan er ook worden teruggeblikt op het afgelopen jaar aan de hand van foto's in een *Jaarverslag in Beeld*.

Organisatie

Historie

De watersnood van 1916 vormt de directe aanleiding om de al langer bestaande plannen van ir. Lely eindelijk te realiseren. Met de voltooiing van de Afsluitdijk in 1932 verandert de Zuiderzee in IJsselmeer. Onvermijdelijk zou de visserij en de daarmee vervlochten rijke cultuur uit de gemeenschappen rond de Zuiderzee verdwijnen. Het belang van deze cultuur wordt onderkend en dit resulteert in de oprichting van Rijksmuseum Zuiderzeemuseum in 1948.

Het museum krijgt nationale bekendheid met de realisatie van de Schepenhuis in 1966 waarin een groot aantal Zuiderzeeschepen permanent wordt tentoongesteld.

Voor de bouw van het openluchtgedeelte (buitenmuseum) wordt gekozen voor een totaalconcept over het alledaagse leven in een vissersdorp. In 1984 wordt het museum één jaar na opening uitgeroepen tot Europees museum van het jaar voor de "uitzonderlijke samenhang en grote cultuurhistorische waarde".

Missie:

Het Zuiderzeemuseum vertelt het verhaal van het verleden en heden van het voormalige Zuiderzeegebied. Het dagelijks leven in de gemeenschappen staat centraal, met de nadruk op water en ambachten. Het is een museum van de regio dat door zijn aanpak en activiteiten een internationale uitstraling en bereik heeft.

Toelichting op de missie:

Het Zuiderzeemuseum huisvest het erfgoed van het dagelijks leven rondom de voormalige Zuiderzee. Het oorspronkelijk gehanteerde tijds kader, de periode 1880-1930, is in 2006 voor het eerst losgelaten met de verbinding tussen de historische collectie en hedendaagse vormgeving. Vanaf 2009 wordt de verankering van het museum in de regio nadrukkelijker nagestreefd. Zodoende werkt het museum aan een verbindende rol tussen de gemeenschappen van de Zuiderzeeregio.

Visie

Het Zuiderzeemuseum wil zijn collectie op een laagdrempelige wijze presenteren voor een breed publiek zoals gezinnen met kinderen en senioren. Tegelijkertijd wil het museum aantrekkelijk zijn voor de ervaren museumbezoeker.

Het museum beschrijft de specifieke geschiedenis van een derde deel van Nederland, het gebied rond de voormalige Zuiderzee. Een beschrijving die door zowel Nederlandse als buitenlandse bezoekers exemplarisch wordt gevonden voor de geschiedenis van heel Nederland. Met een hedendaagse reflectie op het historisch erfgoed blijft het museum relevant voor de huidige en toekomstige generaties.

Doelstellingen beleidsplan 2017 – 2020 en de belangrijkste progressie in 2018

Het Zuiderzeemuseum heeft in zijn beleidsplan de missie omgezet in doelstellingen, strategische acties en daaruit voortkomende specifieke “key performance indicators”. In een jaarlijkse cyclus van evaluaties en risicoanalyses worden deze gemeten, beoordeeld en waar nodig bijgesteld. Dit proces heeft vervolgens zijn weerslag in de jaarplannen van de museumafdelingen en de bijbehorende begroting.

Voor de huidige beleidsperiode hanteert het museum de volgende doelstellingen:

1. Het Zuiderzeemuseum streeft naar een hoogwaardige collectie die op professionele wijze wordt beheerd.
  - In 2018 is meer dan 50% van het meerjaren groot onderhoudsplan onroerende collectie gerealiseerd.
2. Het Zuiderzeemuseum stimuleert de fysieke en digitale presentatie van zijn collectie en zijn kennis.
  - Het Netwerk Zuiderzeecollectie is gegroeid naar 23 deelnemers en de tweede gezamenlijke tentoonstelling is gerealiseerd. Meer 31% van de ZZM collectie is aan het publiek getoond.
3. Het Zuiderzeemuseum streeft naar een optimale beleving van de bezoeker met een samenhangende presentatie van collecties, panden en verhalen over water, ambachten en gemeenschappen waarbij optimaal gebruik wordt gemaakt van de zintuigelijke mogelijkheden die het museum biedt.
  - In 2018 bood het jaarthema volop mogelijkheden om de zintuigelijke beleving van smaak aan de bezoekers aan te bieden : Vers van Vroeger, Aan Tafel ! en het Foodcurators project.
4. Het Zuiderzeemuseum streeft naar de versterking van zijn maatschappelijke betekenis.
  - In 2018 zijn presentaties gerealiseerd met Rijkswaterstaat. En een langdurig samenwerkingsprogramma met Alzheimer NL, afdeling West Friesland en Netwerk Dementie NHN
5. Het Zuiderzeemuseum beoogt een zo groot mogelijke informatieoverdracht naar scholen en individuele bezoekers.
  - In 2018 is het plan van aanpak getest van de moeilijke doelgroep : voorgezet onderwijs, bezoek in grote groepen.
6. Het Zuiderzeemuseum zoekt nadrukkelijk naar samenwerkingen om het culturele erfgoed van de Zuiderzee ook buiten het museum te presenteren.
  - Naast de bijeenkomsten en presentaties met het Netwerk Zuiderzeecollectie was het museum zichtbaar op Object Rotterdam en de Dutch Design Week in Eindhoven.
7. Het Zuiderzeemuseum versterkt de komende beleidsperiode het merk Zuiderzeemuseum.
  - In 2018 is een nieuwe website gelanceerd voor het Zuiderzeemuseum, volledig ingericht naar de nieuwe eisen. Het museum heeft de derde prijs gewonnen bij de verkiezing Leukste Uitje van Noord Holland. Het museum heeft haar zichtbaarheid in de regio West Friesland vergroot, onder andere door ondersteuning van het VVV Enkhuizen.
8. Het Zuiderzeemuseum streeft naar een verdere groei van het aandeel eigen inkomsten.
  - In 2018 heeft de nieuwe functie sales manager meer inkomsten uit de reis- en evenementen branche gerealiseerd
9. Het Zuiderzeemuseum is een aantrekkelijke werkgever en stimuleert de betrokkenheid en het kennisniveau van het personeel.

- De invoering van uitgebreide previews van tentoonstellingen voor medewerkers wordt zeer gewaardeerd en ook benut. De speciale trainingen van de museumgidsen voor het ontvangen van mensen met dementie leverde inzicht en betrokkenheid op bij deze speciale doelgroep.

Doelgroepen

Het Zuiderzeemuseum focust zijn activiteiten, van de inhoud van de tentoonstellingen tot de marketing, op drie hoofddoelgroepen:

- a. Gezinnen met kinderen - een dagje uit - betekent vaak voor het eerst een museum bezoeken.
- b. Senioren - zijn verantwoordelijk voor een aanzienlijk deel van de herhaalbezoeken aan de veranderende tentoonstellingen in het buiten- en binnenmuseum.
- c. De ervaren museumbezoeker - voelt zich aangesproken door de designtentoonstellingen in het buiten- en binnenmuseum.

Daarnaast onderscheiden we specifieke doelgroepen: buitenlandse toeristen, scholieren, studenten en ondernemers.

Profiel

Het Zuiderzeemuseum:

- is een openluchtmuseum dat zich op unieke wijze richt op de maritieme geschiedenis van gemeenschappen uit een groot en cultureel divers gebied in een beperkt tijdvak. Naast het acht hectare grote openluchtmuseum biedt het binnenmuseum een schatkamer voor verdieping van de geschiedenis.
- is het samenhangend geheel van 150 historische collectiependen, interieurs, straten, beplanting, water, ambachten en Living History. Dit zorgt voor een beleving waarbij alle zintuigen worden aangesproken.
- is een doe-museum dat individuele bezoekers én scholen jaarlijks meer dan honderd onderscheidende activiteiten biedt, gestuurd door een jaarthema. Het museum nodigt de bezoekers nadrukkelijk uit actief aan deze activiteiten deel te nemen.
- heeft met het buitenmuseum een hoge attractiewaarde. Het buitenmuseum trekt gezinnen en is laagdrempelig waardoor ook niet traditionele museumbezoekers zich welkom voelen. Ook weet een steeds grotere groep buitenlandse toeristen die willen kennismaken met 'de geschiedenis van het alledaagse leven', het museum te vinden.
- verbindt het verleden met het heden en is zodoende relevant voor huidige en toekomstige generaties. Zo wordt ons cultureel erfgoed opnieuw geïnterpreteerd door hedendaagse kunstenaars en studenten van academies als Artez en de Design Academy Eindhoven waardoor gesproken kan worden van een internationale culturele uitwisseling.
- gebruikt het verhaal van de historische strijd van de Nederlanders tegen het water om het waterbewustzijn in Nederland te verhogen.
- is als museum van het dagelijks leven bij uitstek een museum met veel maatschappelijke aanknopingspunten. Mede daardoor kent het museum een groot aantal samenwerkingsverbanden. Zo is bijvoorbeeld het museum binnen de Zuiderzeeregio (ongeveer een derde van Nederland) de aanjager van Netwerk Zuiderzeecollectie en werkt het samen met VluchtelingenWerk Nederland, Netwerk Dementie en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.
- is in staat een menselijke maat naar personeel, vrijwilligers, bezoekers en samenwerkingspartners vast te houden terwijl het tegelijkertijd hoge professionele standaarden hanteert, zeker waar het de gastvrijheid betreft.

Stichting Zuiderzeemuseum

- is zich bewust van de grote afstand tot de Randstad. Door middel van aansprekende presentaties -ook buiten de museummuren- en het verrichten van publieksonderzoek zorgt het museum voor aansluiting bij de behoeften van de bezoekers.

Juridische structuur

Het in 1948 als rijksmuseum gestarte Zuiderzeemuseum is in 1994 verzelfstandigd en als stichting verder gegaan. Bij deze verzelfstandiging is bewust gekozen voor een bestuursmodel waarbij het bestuurlijke proces in handen ligt van een directie, waarop toezicht wordt gehouden door een raad van toezicht. Dit bestuursmodel is vastgelegd in statuten en reglementen voor directie en raad van toezicht. Deze zijn in 2008 herzien en opnieuw bij de notaris bekrachtigd.

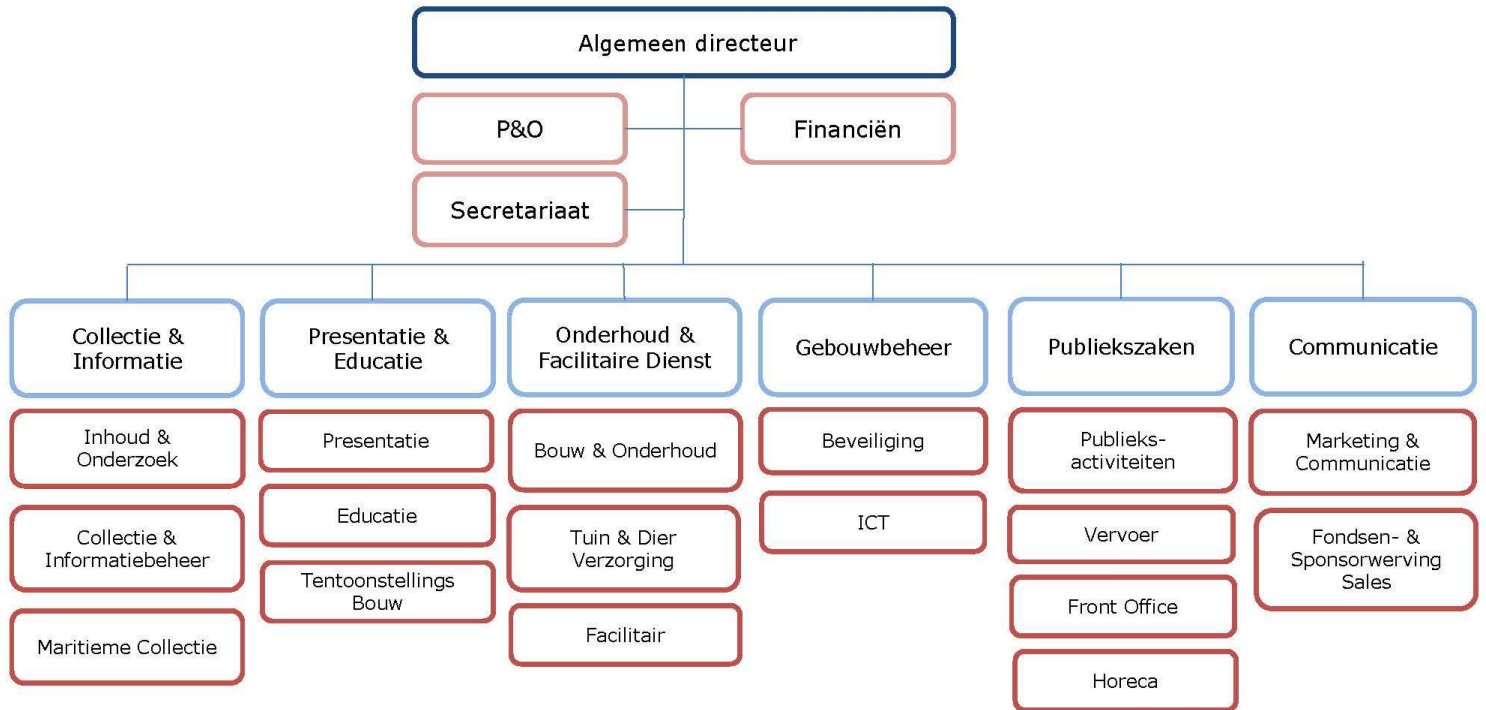
Per 1 januari 2011 is Stichting Zuiderzeemuseum gefuseerd met Stichting Commerciële Activiteiten Zuiderzeemuseum. De Stichting Commerciële Activiteiten Zuiderzeemuseum is na de fusie opgegaan in de Stichting Zuiderzeemuseum en B.V. Piscator is daarmee een deelneming geworden van Stichting Zuiderzeemuseum. B.V. Piscator is een verbonden partij. De voornaamste activiteit van B.V. Piscator is het (doen) exploiteren van een restaurant- en caféonderneming in en bij de Stichting Zuiderzeemuseum. Stichting Zuiderzeemuseum en B.V. Piscator hebben dezelfde directie.

Interne organisatie structuur.

Het bestuur van de Stichting Zuiderzeemuseum bestaat uit één directeur en een raad van toezicht. De directeur wordt benoemd door de raad van toezicht die daarvoor een van te voren opgesteld profiel hanteert. Voor de bezoldiging van de directeur wordt de Wet Normering topinkomens strikt gevolgd. Ook voor samenstelling van de raad van toezicht wordt gewerkt met een profiel van de raad. Zie hiervoor verder het verslag van de raad van toezicht.

Stichting Zuiderzeemuseum

Publieksprogramma

Presentaties

Het Zuiderzeemuseum programmeert sinds 2011 jaarlijks op basis van een thema. In 2018 was het thema gebaseerd op Immaterieel erfgoed en stond met het thema *Vers van Vroeger* geheel in het teken van eten (proeven) en het bewaren van eten. Op diverse plekken in het binnen- en buitenmuseum konden bezoekers op speelse wijze kennis nemen van de gerechten en conserveringstechnieken die 100 jaar geleden in het Zuiderzeegebied gebruikelijk waren. Bovendien werden diverse gerechten ook aangeboden om daadwerkelijk te proeven. Daarmee sloot ook dit thema aan bij de unieke kracht van het Zuiderzeemuseum om bezoekers door beleving kennis te laten opdoen.

De tentoonstelling *Aan tafel!* sloot naadloos op de activiteiten in het buitenmuseum aan. Objecten uit de eigen collectie lieten zien hoe aardappel, kool en vis samen een typische Zuiderzeemaaltijd vormen: kapkool. Een typisch Urker gerecht dat bereid werd met warm gerookte haring. *Aan tafel!* is de eerste tentoonstelling die voortkomt uit een nieuwe koers die het museum gaat varen met de tentoonstellingen in het binnenmuseum. Uit publieksonderzoek is gebleken dat in de zomerperiode de bezoeker vooral voor het buitenmuseum naar Enkhuizen komt. De zomertentoonstelling biedt voortaan verdieping op het thema dat buiten wordt behandeld en laat veel eigen collectie zien. De wintertentoonstelling zal geprogrammeerd worden als een sterke publiekstrekker met een stevige promotiecampagne en activiteiten op zaal, in de weekenden en in de vakanties.

Het museumrestaurant *Het Amsterdamse Huis* kon natuurlijk niet ontbreken in een jaar waar het ging over eten. Om ervoor te zorgen dat het assortiment aansloot bij het verhaal van het buitenmuseum werd de Foodcurators gevraagd hiervoor ideeën te ontwikkelen. Lucas Mullié (kok van origine) en Digna Krosse bedachten nieuwe smaken op basis van ingrediënten en recepten van vroeger. Zo kon je vanaf begin seizoen in het buitenmuseum je broodje kaas of je patatje pimpen met een Zuiderzeetopping. Of kon je traditionele gerechten van toen, zoals watergruwel of kapkool proeven in een fastfood variant zoals een smoothie of een flammkuchen. Die verbinding tussen vroeger en nu is voor het Zuiderzeemuseum een belangrijke strategie om voortdurend actueel te blijven. Want hoe kunnen we die kennis die we zo zorgvuldig bewaren ook nu nog gebruiken? *ZuiderzeeFood* is daar een mooi voorbeeld van. De producten zijn een permanente toevoeging aan het assortiment van het museumrestaurant. De resultaten van de samenwerking met de Foodcurators werden gepresenteerd op de Salone in Milaan (april) en op de Dutch Design Week in Eindhoven (oktober).

In november opende de tentoonstelling *Mooi samen*. Fotografen Koos Breukel en Sander Troelstra reisden in 2018 samen rond de voormalige Zuiderzee om hun visie vast te leggen op het verenigingsleven in deze regio. Journalist Thijs Broer beschrijft de soms heel persoonlijke verhalen achter de (groeps)portretten. Bij de tentoonstelling verscheen een gelijknamig fotoboek uitgegeven door Waanders en kwam een randprogrammering tot stand met rondleiding, fotoworkshops en lezingen om in de winter meer publiek naar het museum te trekken.

2018 werd afgesloten met de tweede editie van Zuiderzeelicht. Dit maal was het Ronald Giphart die de legende '*De motketel van Schokland*' herschreef.

Educatie

Begin 2018 is er een nieuw educatief programma voor kleuters opgeleverd onder de naam *Huisje, boompje, beestje 1900*. Dit programma richt zich op het leven van kinderen rond 1900. Leerlingen ontdekken spelenderwijs dat kinderen hun ouders veel hielpen: zowel in huis als op het land. Ook zien ze wat voor speelgoed er was en hoe huizen eruit zagen. Zij gaan onder andere zelf aan de slag op het land om boontjes te planten en rapen eieren voor de boer. Dit programma is uitvoerig getest met basisschool de Tweemaster uit Enkhuizen en is positief ontvangen.

Voor de Kinderboekenweek werd in het kader van het thema *vriendschap* het programma *Gezwoven vrienden* ontwikkeld. Verkleed als straatkind gingen leerlingen in groepjes door het museum en moesten zij opdrachten uitvoeren om centen te verdienen. Hier en daar werd ook wat ondeugends uitgevoerd: een appeltje of oud brood stelen, of turf rapen en doorverkopen. Samenwerken stond bij alles centraal, groepjes hadden elkaar nodig om opdrachten goed te kunnen volbrengen. Dit moest allemaal gebeuren zonder gepakt te worden door de rondlopende agent of directrice van het weeshuis, gespeeld door onze educatievrijwilligers.

Voor de bovenbouw van het basisonderwijs en het gehele voortgezet onderwijs is er een start gemaakt met een nieuwe leerlijn onder de naam *Atelier Zuiderzee*. Binnen deze lijn wordt jaarlijks een nieuw educatief programma ontwikkeld, gericht op Kunstzinnige Oriëntatie (BO) en CKV (VO), aansluitend op de wintertentoonstelling. De programma's binnen deze leerlijn bestaan altijd uit een rondleiding en een workshop. Dit laatste onderdeel vindt plaats in het nieuw geopende atelier, speciaal ontworpen voor leerlingen door ontwerpersduo Maarten Kolk & Guus Kusters. Het eerste programma in deze leerlijn is *Doe 't lekker selfie*, aansluitend bij de tentoonstelling *Mooi samen*. Leerlingen krijgen een rondleiding door de tentoonstelling, waarbij in een open setting wordt gesproken over de tentoongestelde foto's en de mensen die hierop zijn afgebeeld. Aansluitend gaan zij in het atelier aan de slag met het maken van het perfecte (groeps)portret en selfie.

Naar aanleiding van het onderzoek over de daling van het bezoek van leerlingen uit het voorgezet onderwijs is de afdeling aan de slag gegaan met de ontwikkeling van een programma speciaal voor grote groepen. Dit programma richt zich op technieken die rondom de Zuiderzee gebruikelijk zijn en verspreid zich over het gehele buitenmuseum. De verscheidene gedeeltes krijgen allemaal hun eigen onderdeel: van visserij- en landbouw technieken tot stadse gebruiken, alles wordt behandeld. De afdeling collectie wordt hierbij betrokken. Dit programma is in het najaar getest met een kleine groep. In september 2019 is het beschikbaar voor het publiek, zodat scholen het programma met 120 leerlingen tegelijk kunnen uitvoeren onder begeleiding van meerdere museumdocenten.

Publiek

In 2018 hebben we 284.897 personen mogen ontvangen (275.204 in 2017). Dit aantal had nog hoger geweest als de temperaturen in de zomer niet zo hoog waren opgelopen. Vergeleken met andere zomerperiodes trokken we 6.500 minder bezoekers. Van het totaal aantal bezoekers gebruikten 81.130 een museumkaart.

Er kwamen 74.956 kinderen van 0 tot 12 jaar. In schoolverband ontvingen we 32.914 kinderen en jongeren (waarvan 22.245 basisschoolleerlingen en 10.398 leerlingen van het voortgezet onderwijs).

Publieksonderzoek laat zien dat het publiek van het Zuiderzeemuseum zich onderscheidt door onder andere het lagere opleidingsniveau, de gemiddeld grotere gezelschapsgrootte, veel families (vaak met drie generaties) en een hoog herhaalbezoek.

Publieksonderzoek

Het museum verricht al jaren systematisch publieksonderzoek. Sinds 2018 werken wij samen met onderzoeksbureau Claudia de Graauw. Zij hebben het afgelopen jaar onderzoek gedaan naar het themajaar *Vers van Vroeger* en de tentoonstellingen *Aan Tafel!* en *Mooi Samen*. Dit onderzoek geeft ons meer inzicht in welke doelgroepen het museum bezoeken en wat zij interessant en minder interessant vinden aan deze presentaties. Mede door dit onderzoek is besloten om voor de tentoonstelling *Mooi samen* een audiotour te ontwikkelen, om ook het publiek met luisterbehoefte tegemoet te komen. De samenwerking met dit onderzoeksbureau zetten wij voort in 2019.

Speciale doelgroepen

Naar aanleiding van gemaakte afspraken met het Netwerk Dementie NHN en Alzheimer NL afdeling West-Friesland is er in 2018 een programma voor mensen met dementie en hun naasten ontwikkeld. Het seizoen werd feestelijk geopend met een gezamenlijke lunch, met een aansluitend speciale rondleidingen voor deze doelgroep. Tijdens deze dag waren er 22 mensen met dementie en 23 naasten aanwezig. Deze test werd als zeer succesvol ervaren, waarna de afdeling educatie het programma '*Ik ben thuis*' verder heeft ontwikkeld voor deze doelgroep. De museumdocenten zijn getraind door Geriant in de omgang met mensen met dementie en in de zomer zijn er 10 groepen langskomen om dit programma te testen. De deelnemers van het programma staan centraal. Zij halen onder begeleiding van de museumdocent herinneringen aan vroeger op. Een fijne ervaring en samen in gesprek gaan zijn het voornaamste doel. In 2019 zetten we dit traject voort en wordt het mogelijk om op inschrijving het programma te volgen. Hierdoor voldoen we niet alleen aan de wensen van groepen, maar kunnen ook individuen participeren aan het programma.

De afspraken die zijn gemaakt met Vluchtelingenwerk Noordwest Nederland, Regio West-Friesland zijn voortgezet in 2018. Door een bezoek aan het museum krijgen de groepen van recent in Nederland gevestigde vluchtelingen inzicht in de cultuur en historie van het leven en werken in Nederland. In 2018 bezochten 376 statushouders het museum.

Collectie

De sector Collecties en Informatie richt zich op twee strategische acties: ontwikkeling van het *Netwerk Zuiderzeecollectie* en aansluiting op de *Nationale Digitale Infrastructuur* (NDE).

Het Netwerk Zuiderzeecollectie, gestart in het najaar van 2016, zag een organisatie afscheid nemen en een toetreden. Het netwerk telt nu 23 deelnemers. In 2018 was het netwerk op verschillende fronten actief, er vonden kennis uitwissel sessies plaats op het gebied van textiel beheer en collectieregistratie, een generiek bruikleencontract zag het licht (in lijn met *Slimmer Lenen* van de Museumvereniging), een generiek conditierapport werd ontwikkeld. Er vonden trainingen plaats in het kader van Collectiehulpverlening. De reizende tentoonstelling deed 7 locaties aan.

De gezamenlijke digitale presentatie, in zuiderzeecollectie.nl, noteerde toevoeging van collectie van twee partners. In 2019 zal de infrastructuur die is ingericht voor meer nieuwe toetredingen zorgen. De site trok in het verslagjaar 33.000 unieke bezoekers die in totaal 42.000 bezoeken brachten.

Het netwerk participeerde in het project *Oude Zee | Nieuwe leven* waarin verhalen worden verzameld van na de aanleg van de afsluitdijk. In vertelcafés op 9 locaties discussieerde auteur Eva Vriend met lokale betrokkenen. Deze bijdragen zullen door de auteur worden gebruikt voor een publicatie die in 2020 zal verschijnen. De resulterende verhalen werden gepubliceerd op *Mijnzuiderzee.nl*, het aantal bezoekers aan deze site verdubbelde in het verslagjaar (t.o.v. het jaar daarvoor) tot een kleine 30.000

Behoud en Beheer

Per 31 december 2017 telde de totale Zuiderzeemuseum collectie een omvang van 110.824 items (objecten, rekwisieten, foto's, documenten, artikelen en boeken). Hiervan worden 24.380 items tot de kerncollectie gerekend. Daarvan behoort 76% tot de Rijkscollectie, 9% van deze objecten is eigendom van de vereniging *Vrienden van het Zuiderzeemuseum* en 4% van de objecten behoort toe aan de *Stichting Zuiderzeemuseum*. Van 11% moet het eigenaarschap nog worden vastgesteld.

Bij de registratie van de rekwisieten in het buitenmuseum stond de teller eind 2018 op 11.737 voorwerpen. Verwacht wordt dat het uiteindelijke aantal geregistreerde rekwisieten uitkomt op circa 15.000.

De registratie van de kerncollectie is nagenoeg volledig, circa 88 % van de objecten(kern)collectie is bovendien van een beeld voorzien. Van de objectencollectie (objecten en rekwisieten) wordt maar liefst 31% gepresenteerd aan het publiek. Online wordt circa 9 % van de totale collectie (objecten, rekwisieten, foto's) getoond. Dit is een duidelijke terugval t.o.v. vorig jaar (was 16%). De reden ligt in het uit het publieke domein halen van ansichtkaarten na een uitspraak in een rechtszaak waar *Erfgoed Leiden* werd veroordeeld vanwege het op internet aanbieden van ansichtkaarten.

In het verslagjaar werd opnieuw veel energie gestoken in de digitalisering van de collectie en van aanhangende informatie, een en ander geheel conform het informatieplan. In 2018 zijn er in totaal 11.789 bestanden in Adlib ingevoerd. Dit betreft PDF-documenten, video's, hoge-resolutie foto's, (documentaire) fotocollectie en foto's van rekwisieten. In de bibliotheek zijn ruim 6000 scans (PDF's) gemaakt van artikelen, boeken en van archiefstukken van de panden en van de objecten.

Door externen zijn ca. 1800 afbeeldingen gescand en ca. 1300 collectiefoto's gemaakt. Deze foto's betreffen vooral textiel. Een kleine 3000 krantenartikelen zijn online opgezocht en gekoppeld aan ons registratiesysteem.

Aanwinsten/ Bruiklenen/ Afstoten

In het jaar 2018 verwierf het museum 253 voorwerpen, ruim de helft als rekwisiet. Van de 101 nieuwe voorwerpen voor de kerncollectie zijn er 15 voortgekomen uit een opdracht van het Zuiderzeemuseum, verder betreft het 63 aankopen, 1 overdracht en 22 schenkingen. In de rijkscollectie werden 78 objecten opgenomen, aan de collectie van de vereniging Vrienden van het Zuiderzeemuseum werd in 2018 zeven objecten toegevoegd. 16 objecten vulden de collectie van Stichting Zuiderzeemuseum aan.

Bijzondere verwervingen betroffen de aankoop van de installatie *Taanlaboratorium* van kunstenaar Merel Karhof (027232 e.v.), de schenking van een kunstig gesneden eikenhouten mangelbak uit 1783 (027276), de aankoop van het schilderstuk *Een bezoek aan het Louvre, Parijs* van Johannes Mari ten Kate (B002113) en van een plateel beeldfiguren stel in Volendammer dracht van Chris van der Hoef. (B002114)

In 2018 zijn 7 objecten als niet meer presentabel/restaurabel uit collectie afgevoerd.

Voor verschillende tentoonstellingen in 2017 zijn 50 objecten in bruikleen genomen en 75 objecten aan erfgoedinstellingen uitgeleend.

Restitutiecommissie

De procedures inzake de *IJstjotter* en de *Meissen borden* zijn nog niet geheel afgerond.

Externe presentatie

De presentie van 11 video's waarop designers hun werk toelichten op Arttube is in 2018 voor het laatst te zien, in 2019 wordt een andere vorm van aanbieding gezocht. Er staan ruim 10.000 objecten op de RCE beeldbank en in collectienederland.nl. Op modemuze worden 1.012 collectiestukken getoond. Ook de presentaties op het Geheugen van Nederland (circa 5.000) en Maritiem Digitaal (circa 700) zijn actief.

De netwerk site Zuiderzeecollectie.nl presenteert van het Zuiderzeemuseum 38.755 objecten en publicaties. Achter het wachtwoord tonen we alles wat digitaal beschikbaar is, circa 140.000 items. Het wachtwoord wordt op aanvraag verstrekt aan collega's, netwerkpartners en onderzoekers.

Conservering en Restauratie

In het najaar werd het een nieuw rekwisietendepot ingericht op een van de zolders van het binnenmuseum. De objecten, waar in 2017 al flink op ontzamd was, zijn opnieuw geplaatst.

Voor de martieme collectie werd in 2018 uitgebreid onderhoud gepleegd aan de Staverse Jol ST22 (013866), werd het Potschip (004884) geschilderd en kreeg dit schip nieuwe ramen. In de Markerhaven werden de meerpalen vervangen en werd de beschoeiing opnieuw geteerd.

Een grote inhaalslag met betrekking tot het onderhoud van de onroerende collectie loopt nog. Om de panden na de inhaalslag op hun eigen waarde te kunnen onderhouden worden alle panden gewaardeerd. (zie onder Onderzoek)

Onderzoek

Kennisverwerving

In 2018 werden circa 60 collectiepanelen in het buitenmuseum gewaardeerd. Afronding van de waardering vindt plaats vroeg in 2019. In de waarderingen die worden uitgevoerd, wordt een beschrijving geleverd van het gewenste uiterlijk per panel, gekoppeld aan de tijdsfixatie. Tevens wordt per panel een onderhoudsklasse benoemd die het niveau/ de aanpak van onderhoud bepaald. De onderhoudsklasse is waar mogelijk gebaseerd op bronnen die de onderhoudsstaat op het moment van fixatie weergeven.

In verband met de beperkte capaciteit zal onderzoek regelmatig worden uitbesteed. In 2018 werd een externe onderzoeker ingeschakeld om de grondslag van de ambachten Smeden en Zeilmaken vast te leggen. Het project *Oude Zee | Nieuw Leven* leverde door middel van crowd sourcing interessante bijdragen aan de verzameling van oral history over onze regio, in dit geval vooral gericht op de periode na voltooiing van de Afsluitdijk. Ten behoeve van de tentoonstelling *Mooi Samen* verrichte een onderzoeker een literatuurstudie naar het rol van het verenigingsleven in sociale structuren en veranderingen daarin door de tijd.

Kennisdeling

Conform het informatieplan (2014) werkt het Zuiderzeemuseum aan online presentatie van de collectie en aanhangende gegevens. In het verslagjaar werd het gemeenschappelijke platform Zuiderzeecollectie.nl uitgebreid. Regelmatig is er overlegd en afgestemd met het werkprogramma *bruikbaar* van NDE (zie ook bij spreekbeurten). In samenwerking met NDE is een pilot uitgevoerd. Deze is gericht op de geautomatiseerde informatieverrijking door koppeling met de auteursdatabase van de Koninklijke Bibliotheek. Tevens is gestart met uitvoering van geautomatiseerde koppeling met netwerkpartners.

Gebruikmakend van de door ZZM ontwikkelde benadering voor collectieverrijking, waarbij de thesaurus die de RCE beheert wordt gebruikt, is met vier musea uit het Netwerk Zuiderzeecollectie een verrijking met koppelbare trefwoorden gerealiseerd.

Publicaties

De conservatoren publiceerden vier artikelen in het *Fries dagblad* en vier in het *Peperhuis*, het periodiek van de vereniging Vrienden van het Zuiderzeemuseum. De datamanager en het afdelingshoofd publiceerden een artikel in de *Informatieprofessional*. Er werden 6 lezingen verzorgd (voor o.m. de erfgoedhuizen in Zuid Holland en Limburg, de Hack-a-LOD en de Salon de Museologie, de vereniging Vrienden van het Zuiderzeemuseum, Euroart bijeenkomst Balestrand en 7 interviews gegeven voor regionale en nationale media).

De conservatoren en datamanager hebben zitting in diverse museale gremia, redacties en verenigingen. Het Zuiderzeemuseum participeert in Maritiem Portal (KNAW)

Marketing en communicatie

Campagnes

In 2018 werden diverse campagnes ingezet om de beoogde doelgroepen te bereiken en interesseren. Voor de evenementen en tentoonstellingen werd campagne gevoerd in print, online, via radio, TV, social media en op abri's. De middelenmix werd per campagne aangepast op de belangrijkste doelgroep.

In het voorseizoen was er extra media-aandacht voor de tentoonstelling '*Jong gekleed, Oud gedaan*'. Voor de mei- en zomervakantie lag de focus op het jaarthema '*Vers van Vroeger*' waarbij we ook gebruik maakten van een aantal food- en familievloggers. In de zomer volgde de tentoonstelling '*Aan Tafel*' waarvoor combinaties van on-, offline en MuseumTV zijn ingezet.

Verschillende evenementen, waaronder het *Gitaarfestival* en de *Oogstweekenden* kwamen speciaal in de regio mooi naar voren in het straatbeeld, de kranten, op radio en televisie en uiteraard online.

In aanloop naar de herfstvakantie zetten we onze promotie in op de nieuwe tentoonstelling '*Mooi Samen*', op de *Oudhollandse kermis* en op de nieuw ontwikkelde *Escapegame* voor onze vaste tentoonstelling '*Reis rondom de Zuiderzee*'.

In de laatste maand was er volop aandacht voor het *Pietendorp*. Het Zuiderzeemuseum probeert met een nieuw verhaal en schoorsteenpieten een verbindende rol te spelen in de verhitte Pietendiscussie. De organisatie en de reacties van het publiek waren positiever dan voorgaande jaren. De laatste campagne die we in 2018 voerden was voor het evenement *Zuiderzeelicht*, waarbij we kozen voor een zeer uitgebreide middelenmix met ook weer vloggers die verslag deden van hun bezoek aan het evenement.

Marketingacties

De campagnes werden versterkt door marketingacties met partners zoals supermarktketens Jumbo en Albert Heijn, mediabedrijven de Persgroep, Erdee Mediagroep en TMG, belangenorganisaties waaronder ANWB, Museumvereniging, Holland Boven Amsterdam en Amsterdam Marketing en door acties met partner BankGiro Loterij.

Aandacht in de media

In 2018 werd regelmatig aandacht besteed aan het museum in zowel lokale en regionale dag- en weekbladen, als online. De groei van publicitaire aandacht online zit, in algemene zin en ook voor het museum, in de lift. Daarnaast zorgt de goede relatie met het Noordhollands Dagblad en lokale media ervoor dat zij op regelmatige basis over het museum schrijven.

Het themajaar *Vers van vroeger* en de daarop aansluitende tentoonstelling in het binnenmuseum *Aan tafel* trokken de nodige publicitaire aandacht. De Telegraaf, Vrouw, Volkskrant, Max Magazine, lokale media maar ook op diverse plaatsen online werd over het museum geschreven. Het Noordhollands Dagblad had een speciale lezersactie met het museum. Iedere maand lunchte een lezer gratis mee in het *Huishouden van 1920*. Hiervan verscheen een groot artikel met bijbehorende foto in de krant. De Telegraaf besteedde aandacht aan *Vers van vroeger* door een filmpje te maken met food recensent Felix Wilbrink.

De expositie '*Een dijk voor het leven*' en de overdracht van het bureau van Cornelis Lely hebben ervoor gezorgd, dat er in 2018 extra aandacht is besteed aan *100 jaar Zuiderzeewet*. Onder andere in het NOS Journaal, Elsevier, Algemeen Dagblad, Hollands Glorie en verschillende regionale dagbladen.

Een aantal evenementen in het buitenmuseum trok tevens de aandacht van diverse media: *Maritiem Festival* in combinatie met 50 jaar Vereniging Botterbehoud en in september de *Oogstmaanden* waren trekkers voor het Noordhollands Dagblad en andere lokale media en online.

Ook de tentoonstellingen in het binnenmuseum trokken publicitaire aandacht. In het begin van het jaar werd over de reizende tentoonstelling '*Jong gekleed, Oud gedaan*' in Vernissage Magazine en de Gooi en Eemlander geschreven. Eind 2018 kreeg de tentoonstelling '*Mooi samen*' publicitaire aandacht. Zo werden er artikelen geplaatst in het vakblad Focus, het Algemeen Dagblad en Telegraaf Vrij Magazine. Ook in regionale evenementenkalenders, Noordhollands Dagblad, lokale media en op diverse plaatsen online was er aandacht voor deze tentoonstelling.

De aankoop van het collectiestuk *Een bezoek aan het Louvre, Parijs*, van Johannes Marius ten Kate leverde verrassende media-aandacht op van online kunstsites, historiek.net en digitalekunstkrant.nl en lokale media.

Het jaar werd met *Pietendorp* en *Zuiderzeelicht* afgesloten met veel publiciteit. Vooral *Zuiderzeelicht* trok dit jaar veel aandacht; de samenwerking met ondernemers uit de binnenstad van Enkhuizen speelde hierbij ook een belangrijke rol.

Op lokaal niveau was er wederom veel aandacht voor het Zuiderzeemuseum met betrekking tot de inrichting van het, direct naast het museum gelegen, Recreatieoord Enkhuizerzand en de wens van het museum daar parkeerplaatsen te realiseren. De gemeente wil aan deze wens nog niet tegemoet komen.

In beeld

Het museum kwam in 2018 een aantal keren op televisie, waaronder in *Koffietijd* en *5 uur Live* om een bezoek aan het buitenmuseum, (*Kom proeven in het Zuiderzeemuseum*) en *Zuiderzeelicht* te promoten. De filmpjes over het themajaar *Vers van vroeger* die in samenwerking met Museum TV met publicist Janny van der Heijden zijn gemaakt zorgden online voor de nodige aandacht.

Het Zuiderzeemuseum vormde dit jaar ook het decor voor de promofilm van Pakjesboot 12. Deze werd ingezet om *Pietendorp* te promoten.

Facebook

Het aantal 'vind-ik-leuks' op Facebook steeg in 2018 met 8% naar 21.466. Nu organische posts van organisaties steeds minder aandacht krijgen op Facebook is het belang van adverteren op Facebook groter geworden om het bereik op peil te houden en verder te laten groeien. Het organische bereik daalde met 31%, maar dit hebben we weten op te vangen met 71% meer betaald bereik t.o.v. 2017, waardoor in 2018 op Facebook een bereik is gerealiseerd van ruim 5.000.000. Er zijn in 2018 25 evenementen aangemaakt op Facebook die een bereik hebben gegenereerd van 223.400 mensen, 5.800 reacties opleverden en 764 ticketklikken.

Instagram

Instagram was in 2018 het snelst groeiende sociale platform in Nederland. Ook het Instagramaccount van het Zuiderzeemuseum maakte een explosieve groei door. Het aantal volgers groeide van 900 naar 1751, een groei van 95%.

De IPM score was gemiddeld 53. Dit gemiddelde ligt boven het gemiddelde van vergelijkbare andere musea en het landelijk gemiddelde waarbij een score boven de 20 als goed wordt gewaardeerd.

De best scorende berichten waren kleurrijke items uit de collectie, bijzondere details met dieren, klederdracht of natuur en diverse sfeerfoto's van het buitenmuseum inclusief foto's van Zuiderzeelicht. Ook reposts van foto's van het buitenmuseum doen het goed. Daarnaast werden er in 2018 vaker filmpjes ingezet. De populairste hashtags waren #zuiderzeemuseum en #enkhuisen.

Sales

2018 was het eerste volledige jaar dat er een sales manager werkzaam was bij het museum. Naast het bezoeken van bestaande klanten en het onderhouden van diverse netwerkcontacten aan de commerciële zijde van het museum, werden er diverse activiteiten ondernomen met het oog op nieuwe klantwerving. Zo werden diverse vakbeurzen bezocht in binnen- en buitenland waaronder de Event Summit in Amsterdam en de ITB in Berlijn. Ook werd o.a. in Macau, China, deelgenomen aan een internationaal symposium en netwerkbijeenkomst voor en over toerisme uit China. Het museum werd lid van de Nederlandse Vereniging van directiesecretaresses en er is een open avond georganiseerd om de zakelijke markt/MICE kennis te laten maken met de mogelijkheden die het museum biedt op het gebied van vergaderingen, personeelsfeesten en teambuildinguitjes. In het kader van dat laatste werd een samenwerking opgezet met Helder Events, die drie nieuwe spelprogramma's voor het museum ontwikkelden.

Overwegend zijn zaken opgepakt, waarvan vooral op langere termijn resultaten zichtbaar zullen zijn. In 2018 waren de meest duidelijke resultaten van de sales-inspanningen een uitbreiding van de samenwerking met het aantal afhandelaren van riviercruiseschepen, waardoor die markt met ruim 30 % toenam en het opzetten van een nieuwe veerdienst vanuit Amsterdam, die in augustus zo'n 1000 bezoekers uit de hoofdstad naar het museum bracht.

Tot slot is er een begin gemaakt met een opzet voor samenwerking op gebied van sales met de musea die zijn aangesloten bij Netwerk Zuiderzeecollectie.

Beursdeelnames MICE/ zakelijke markt/ evenementen/ toerisme

Vakantiebeurs (Utrecht), Vakantiesalon (Antwerpen), Event Summit (Amsterdam), ITB (Berlijn),

Startsymposium doorontwikkeling LF route Zuiderzee, RDA (Keulen), Holland City Outlook, NBTC (Den Haag), Holland City GTTS (Zwolle), PET (Macau), Busidee (Hazerswoude), WTM (Londen).

Personeel

Onze medewerkers

In totaal hebben 242 (120 fte) medewerkers (191 ZZM en 51 Piscator) seizoen 2018 tot een succes gemaakt. 124 medewerkers hebben een dienstverband voor onbepaalde tijd. Daarnaast zijn er 297 vrijwilligers (met een gemiddelde leeftijd van 64 jaar) verbonden aan het Zuiderzeemuseum. Daarvan is 70% werkzaam binnen de sector Publiekszaken.

Het verzuimpercentage in 2018 (5,2%) is gedaald ten opzicht van 2017, maar ligt nog steeds hoger dan het landelijk gemiddelde. Dit percentage wordt voornamelijk veroorzaakt door een aantal langdurig zieke medewerkers. Het ziekteverzuim wordt samen met de leidinggevende en de bedrijfsarts gemonitord om zo tot afspraken te komen over de re-integratie en begeleiding van zieke medewerkers.

Doorstroom en opleiding

Het ZZM vindt het belangrijk dat haar medewerkers die plekken bezetten waar ze tot hun recht komen. Medewerkers die willen groeien worden gestimuleerd om de nodige kennis te vergaren. Wanneer er een vacature ontstaat dan heeft de interne kandidaat (bij gelijke geschiktheid) de voorkeur boven de externe kandidaat. In 2018 volgden meer dan 40 medewerkers een opleiding, training of cursus.

Erfgoedtalenten. In 2018 konden wij een afgestudeerde starter de mogelijkheid bieden om zich, op projectbasis, in te zetten voor ons museum zodat hij ervaring op kon doen in een sector waar de doorstroming zeer beperkt is.

Stageplaatsen. Daarnaast heeft het ZZM in 2018 aan 21 jongeren en studenten de gelegenheid geboden om kennis te vergaderen en talenten te ontwikkelen, afhankelijk van kennis of gelegenheid. Wij plaatsten dit jaar 7 MBO-, 11 HBO- en 3 WO studenten.

Maatschappelijke stage. Het Pietendorp van het ZZM is een mogelijkheid om invulling te geven aan de maatschappelijke stage. In 2018 hebben zo'n 90 scholieren deze stage bij het museum uitgevoerd.

Halt-straft. De Halt-straft heeft tot doel grensoverschrijdend gedrag bij jongeren zo vroeg mogelijk te stoppen en genoegdoening te bieden aan de slachtoffers en aan de maatschappij. In 2018 zijn 10 jongeren geplaatst bij onze horeca afdeling voor maximaal 15 uur.

AVG

Op 25 mei 2018 is de AVG ingegaan. AVG staat voor Algemene verordening gegevensbescherming. De AVG geldt voor de hele Europese Unie en heeft de WBP (Nederlandse Wet Bescherming Persoonsgegevens) vervangen. Het belangrijkste doel van deze wet is om persoonsgegevens beter te beschermen. Hiertoe hebben wij een aantal zaken moeten vastleggen. Zo is er een register aangelegd met een overzicht van alle persoonsgegevens, een zogenaamd verwerkingsregister.

Middels het medewerkers- en vrijwilligers handboek hebben wij alle betrokkenen geïnformeerd over de wijze van het verwerken van hun gegevens en het doel daarvan. Maar ook sollicitanten informeren wij over de wijze waarop wij met hun gegevens omgaan.

Ook zijn er partijen die namens het Zuiderzeemuseum persoonsgegevens verwerken. Met al deze partijen hebben wij een verwerkersovereenkomst afgesloten. Ook deze externe verwerkers zijn gehouden om een register van verwerkingsactiviteiten bij te houden.

Afas online

Halverwege dit jaar is een start gemaakt met het project "AFAS Online". De afdeling personeelszaken werkte al langer met de software van AFAS, maar dit werd nog altijd Offline gedaan. Nu AFAS stopt met de ondersteuning van dit Offline pakket, werd het tijd om over te stappen naar het nieuwe pakket. Ons nieuwe Intranet (genaamd *Mijn ZZM*) zal de basis worden waarop de medewerkers het laatste nieuws over het museum kunnen lezen, maar waar men ook het loonstrookje kan vinden, het eigen personeelsdossier kan inzien, persoonlijke gegevens kan wijzigen en bijvoorbeeld zelf de verlof-aanvragen kan doen. Dit is maar een kleine greep uit de mogelijkheden. Al met al denken wij een grote stap voorwaarts te maken.

Diversiteit en inclusie

Diversiteit en inclusie zijn belangrijke sleutelbegrippen binnen de samenleving en de museumsector heeft de wens om toegankelijkheid en verscheidenheid te bieden aan alle inwoners van Nederland. Hiertoe worden de vier P's (programma, publiek, personeel en partners) gezamenlijk ingezet. Ook het Zuiderzeemuseum streeft naar diversiteit binnen het personeelsbestand en dit wordt door middel van de wervingsteksten uitgedragen. Dit leidt nog niet tot een toename van sollicitanten met andere culturele achtergrond en het personeelsbestand is geen doorsnede van de samenleving. Mogelijk ligt de geografische ligging van het Zuiderzeemuseum hier ook aan ten grondslag.

WKR

Het beschikbare budget in 2018 vanuit de werkkostenregeling voor fiscaal aantrekkelijke regelingen is verdeeld tussen een bijdrage voor een fiets, een sportabonnement of een laptop/iPad. Het aantal aanmeldingen per onderdeel is begrensd tot een beperkt aantal medewerkers.

Ondernemingsraad

De ondernemingsraad is in 2018 negen maal bij elkaar geweest en ook is er negen maal overleg gevoerd met de directie. Jaarlijks vindt er één OV vergadering plaats met een afgevaardigde van de raad van toezicht. Een aantal malen is er instemming van de OR gevraagd bij het wijzigen, invoeren en afschaffen van regelingen. Het ging om de implementatie van de AVG, de invulling van de BHV en het uitwerken van de regels rond zorgverlof.

Vrijwilligersraad

De Vrijwilligersraad is een platform voor alle bij het museum werkende vrijwilligers. Hier kunnen de vrijwilligers terecht met vragen, ideeën of opmerkingen. De Vrijwilligersraad is in 2018 4 maal bij elkaar gekomen, waarvan 1 maal met de OR en 1 maal met de directie. De voorzitter van de Vrijwilligersraad woont ook de OV vergaderingen bij.

Vertrouwenspersoon

Het Zuiderzeemuseum had in 2018 twee vertrouwenspersonen tot wie de medewerkers zich kunnen wenden. Er is bewust gekozen voor een heer en een dame, vrijwilliger en betaalde medewerker.

De vertrouwenspersonen melden zich bij incidenten bij het hoofd P&O en aan het einde van het jaar vindt een evaluatie plaats. In 2018 zijn er geen incidenten gemeld.

Arbocommissie

De Arbo commissie ziet toe op het beleid dat het museum voert op het gebied van arbeidsomstandigheden. Doel van dit beleid is om medewerkers veilig en gezond te laten werken. De commissie bestaat uit een vertegenwoordiging van de werknemers (ondernemingsraad, afdeling beveiliging, OFD, de preventiemedewerker en P&O. De commissie is in 2018 5 keer bij elkaar geweest.

Samenwerking

De brede collectie van het museum geeft aanleiding en ruimte tot samenwerking met een zeer divers scala aan partners. Die samenwerking wordt dan ook op vele gebieden en met vele partners gezocht en gevonden. Niet in de laatste plaats met kleinere musea in de regio. Deze laatste samenwerking heeft concretere vorm aangenomen in de Zuiderzeekring.

Sponsors/partners:

OCW, BGL, HHNK, RWS, Zuiderzeeland, NDE, Gemeente Hoorn, Gemeente Edam-Volendam, Gemeente Bunschoten-Spakenburg, Gemeente Waterland, [Seed Valley](#), [Sluis Garden](#), Mocca d'or, Buisman,

Fondsen:

Mondriaan Fonds, VSBFonds, Prins Bernhard Cultuurfonds, Provincie NH, Van Heemstra-Meybaum fonds.

Organisaties/ instellingen:

Vluchtelingenwerk West-Friesland, ondernemers Enkhuizen, MuseumPlusBus Vluchtelingenwerk, Netwerk Dementie NHN, Alzheimer NL afdeling West-Friesland, Stichting TOEN, Crafts Council Nederland, Plein C, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, De Helderse Vallei, Stichting Kinderopvang Den Helder

Media en PR

TMG (waaronder VROUW en NHD), dagjeweg.nl, Kidsproof, MuseumTV, Facebook, Instagram, YouTube, Clear Channel, Cultuurreclame, Ster & Cultuur, NH Media, Google.

Joint Promotions

Museumvereniging, ANWB, Jumbo, Albert Heijn, Ticketveling, Persgroep. TMG, BankGiro Loterij, Postcode Loterij, Vriendenloterij, Enigma, Le Champion en Zonnebloem.

Toeristisch

NBTC, Amsterdam Marketing, Holland boven Amsterdam, Toeristisch Platform Enkhuizen, VVV Enkhuizen, GUIDOR, campings/hotels/B&B in de regio, veerdiensten Medemblik, Urk & Stavoren.

Zakelijke Markt/MICE

Nederlandse Vereniging van Directiesecretaresses, BNI, WBG, Branchecontact, Helder Events.

Kunstenaars/ designers:

De Onkruidenier, Studio Makkink & Bey, Maarten Kolk & Guus Kusters, Merel Karhof, Foodcurators, Bram Tackenberg, Sander Troelstra, Koos Breukel

Opleidingen:

PCB Het Mozaïek Enkhuizen, BS de Tweemaster Enkhuizen, Horizon College, Reinwardt Academie Amsterdam, Hogeschool van Amsterdam, Martinus College, RSG Enkhuizen, Universiteit van Utrecht, BS Het Driespan Enkhuizen,

Westfriese Bibliotheken (o.a. Westfries Museum, Cinema Oostereiland, De Blauwe Schuit) voor de KBW, Catharijne Convent Utrecht.

Financiën

Ontwikkelingen, omzet, resultaat, solvabiliteit, liquiditeit.

Het jaar 2018 is afgesloten met een positief exploitatieresultaat van € 114.925. Het exploitatieresultaat bestaat uit een positief resultaat uit de BV Piscator (horeca) van € 62.684 en een positief resultaat van € 52.241 bij de museumactiviteiten.

Van het resultaat gaat het aandeel uit de BV Piscator € 62.684 naar de algemene reserve van de BV. Van het overgebleven exploitatieresultaat € 52.241 gaat € 30.000 naar het aankoopfonds, € 9.698 naar het bestemmingsfonds OCW en € 12.953 naar de algemene reserve van het museum.

Het Zuiderzeemuseum is financieel gezond. Dit blijkt uit de indicatoren liquiditeit (2,0), solvabiliteit (0,6) en weerstandsvermogen (0,43). Deze liggen ruim binnen de risiconormen zoals gesteld in de Quick Scan BIS-instellingen, een onderzoek in opdracht van het ministerie van OCW uit 2015 uitgevoerd door bureau APE. Dit is gerealiseerd met sober financieel beleid, kostenbeheersing en realistische prognoses. Het financiële beleid wordt gekenmerkt door een permanente focus op kostenbeheersing bij ondersteunende diensten. De kostenbesparing die het museum daar realiseert wordt gebruikt ter verbetering van kernactiviteiten collectiebeheer en presentaties. Zo kwam er meer financiële ruimte voor het groot onderhoud van de collectiependen in het buitenmuseum, digitale ontsluiting collectie, presentaties en educatie.

In de begroting was uitgegaan van 290.000 bezoekers. Het gerealiseerde aantal bezoekers is 284.897. Desondanks zijn de entreeopbrengsten iets hoger dan begroot door een hogere gemiddelde opbrengst per bezoeker.

Subsidie OCW

Vanaf 2017 is er een driedeling in de subsidie OCW. De subsidie bestaat uit twee elementen te weten huisvesting en collectiebeheer die via de Erfgoedwet worden bepaald. Het derde element bestaat uit de subsidie Culturele basisinfrastructuur. (BIS) De huidige berekening van collectiekosten door OCW kreeg kritiek vanuit de musea. Om meer helderheid en structuur in de kosten voor collectiebeheer te krijgen is door de minister een werkgroep ingesteld. De werkgroep heeft een document opgeleverd waarin wordt afgesproken om opbrengsten en kosten op een uniforme wijze toe te rekenen.

Op basis van het nieuwe Handboek OCW wordt nu de kostenverdeling over collectie, publiek en huisvestingskosten meer inzichtelijk waardoor er voor de beleidsperiode 2021 -2024 een basis wordt gelegd voor een reële verdeling van de subsidiestromen. Voor het museum zou dit een aanzienlijke verschuiving van subsidie uit de BIS naar de erfgoedwet (collectiebeheer) kunnen betekenen.

Huisvesting. € 2.549.516 (spaardeel functionele verbetering € 300.000)

Dit bedrag is gebaseerd op een rekenmodel van het Rijks Vastgoed Bedrijf (RVB). Het museum heeft hoge huisvestingskosten door zijn aard (installaties) en omvang: panden aan de Wierdijk, dienstgebouwen buitenmuseum, depot Hoogwoud en depot Krabbersplaat en Entrepaviljoen.

Collectiebeheer € 2.121.592.

De uitkomst van de door de minister van OCW ingestelde werkgroep geeft aan dat de werkelijke kosten van het beheer van de collectie aanzienlijk hoger zijn dan eerst werd aangenomen. Naar verwachting zal de berekening aangepast worden in de volgende beleidsperiode.

Culturele basisinfrastructuur € 3.640.163.

Omdat de totaal beschikbare subsidie voor het museum gelijk bleef is dit bedrag de sluitsom van de totale subsidie.

Door de heldere toerekening vanaf 2018 bestaat vanaf dit jaar inzicht in een juiste verdeling van de subsidiestromen. Op de totale subsidie heeft dit geen effect. Het betreft alleen de onderlinge samenstelling.

Samenstelling eigen inkomsten.

De eigen inkomsten, totaal € 5.695.846, bestaan voor € 2.455.902 uit entreegelden.

De horeca wordt in eigen beheer geëxploiteerd (omzet € 1.138.683). Ook hier lag de afgelopen periode de focus op kostenbeheersing en afstemming op de

bezoekersstroom. Naast de gebruikelijke museumwinkel kent het museum

verschillende neringen die een bijdrage leveren aan de belevenis van het museum, zoals bijvoorbeeld de snoepwinkel, bakkerij, kaaswinkel, visrokerij en touwslagerij.

Vanwege het themajaar 'smaak' waarbij bezoekers op veel locaties gratis mochten proeven, is de opbrengst van deze activiteiten iets lager. Inclusief de verkoop van

educatieve programma's en rondleidingen is hier een bedrag van € 798.460 mee gemoeid. Het museum merkt de krapte op de sponsormarkt. Een welkome uitzondering

hierop is de bijdrage van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier in 2018 en de intentie om deze samenwerking voor komend jaar te verlengen om inhoudelijk thema's als waterbewustzijn te ondersteunen. Het contract met de BankGiro Loterij loopt nog tot 2021. Door het, voor musea, afwijkende bezoekersprofiel en de daarmee behaalde resultaten is het museum een stevige partner van de BankGiro Loterij.

Ondernemerschap

De horeca wordt in eigen beheer geëxploiteerd en heeft in 2018 een positieve bijdrage van € 62.684 aan het museum. Het museum ziet nog kansen in verhoging van het marktaandeel in de groepen- (NBTC/rivercruises) en partijenmarkt

(trouwlocatie/feesten). Hiervoor is in 2017 een salesmanager aangetrokken. Het museum is in 2018 ook weer als decor gebruikt bij evenementen als 'Pietendorp', trouw- en congrespartijen, en voor foto-, televisie- of speelfilmopnamen.

Het museum ontwikkelde ook in 2018 een inspirerend lichtbeeldverhaal 'Zuiderzeelicht' in het donkere buitenmuseum gedurende de kerstperiode. Dit project leidde tot diverse samenwerkingsverbanden met ondernemers uit de regio.

Een volgende stap in het ondernemerschap vloeit voort uit de wijziging in de huisvestingssituatie. Met ingang van 2017 zijn de rijks gesubsidieerde musea voor een testperiode van 5 jaar zelf verantwoordelijk voor beheer en onderhoud van de gebouwen die zij in gebruik hebben. In 2015 is een meer-jaren-onderhoudsplan voor de diverse gebouwen opgesteld. Eind 2016 zijn contracten afgesloten voor bouwkundig en technisch advies en een onderhoudsovereenkomst voor het technische beheer van de installaties. In 2018 is het meer-jaren-onderhoudsplan uitgebreid met de overige dienstgebouwen als entreegebouw, Amsterdamse Huis, werkplaatsen en centrale meldkamer. Voor functionele verbeteringen in de toekomst wordt jaarlijks € 300.000 gereserveerd.

Risicomanagement.

Jaarlijks wordt een risicoanalyse aan de hand van ruim 60 aandachtspunten geactualiseerd. Hierna worden de jaarlijkse strategische acties en begroting uitgewerkt. Risicomanagement is een integraal onderdeel van het gevoerde beleid en ligt formeel vast in de onderdelen: strategie, operationeel, financieel en wet- en regelgeving. De directie is goed op de hoogte van de belangrijkste risico's en onzekerheden binnen de branche en stelt vast dat de interne risicomanagement- en controlesystemen waarmee de organisatie brede risico's worden beheerst in 2018 adequaat hebben gewerkt. Naast het bepalen van de kans op de betreffende risico's wordt ook aangegeven welke beheersmaatregelen zijn genomen om te voorkomen dat deze risico's zich voordoen dan wel als de risico's zich wel voordoen welke maatregelen worden genomen om de gevolgen zoveel mogelijk te beperken. Deze matrix wordt jaarlijks geactualiseerd door management team, directie en raad van toezicht.

Tot de belangrijkste strategische risico's voor het Zuiderzeemuseum in 2018 behoren:

- Continuïteit subsidie OCW. In 2016 heeft het museum een subsidiebeschikking ontvangen voor de periode 2017-2020. Van belang is dat voor de periode na 2020 de subsidiebeschikking conform de kostenverdeling over huisvesting, collectie en publiek op basis van de werkelijke situatie wordt vastgesteld.
- De bereikbaarheid op lange termijn en de afhankelijkheid van de Gemeente Enkhuizen inzake de ontwikkeling van parkeergelegenheid in de nabijheid van het buitenmuseum. Als beheersmaatregel; lobbytraject op gemeentelijk en provinciaal niveau, daarnaast bestuursrechtelijke juridische procedures met betrekking tot ruimtelijke ordening.
- Aantasting museale beeld van het buitenmuseum door bouw van een naastgelegen vakantiepark. Als beheersmaatregel : lobbytraject op gemeentelijk en provinciaal niveau, daarnaast bestuursrechtelijke juridische procedures met betrekking tot ruimtelijke ordening.
- De mogelijke plotselinge afname van buitenlandse toeristen in Nederland. Als beheersmaatregel zal hiervoor het flexibele deel van de exploitatie worden ingezet.

- Reputatieschade en bezoekersaantal. Het museum is zich bewust van zijn maatschappelijke functie. Met name rond de pietendiscussie met betrekking tot het Pietendorp is hier voortdurend de focus op gelegd. Bezoekersaantallen worden wekelijks gemonitord. Bij tegenvallend bezoek wordt het flexibele deel van de exploitatiekosten aangepast.
- Afhankelijkheid vrijwilligers, in verband met het opschuiven van de pensioengerechtigde leeftijd en het verdwijnen van vervroegde uittredingsmogelijkheden. Beheersmaatregel: jaarlijks wordt het verloop gemonitord, is een Vrijwilligersraad ingesteld en worden de vrijwilligers gelijk behandeld, gewaardeerd en betrokken bij museum activiteiten als vaste medewerkers.

De operationele en financiële risico's zijn vastgelegd in het management informatie systeem en worden maandelijks geanalyseerd. De bewaking van de financiële positie en het bijstellen op basis van de financiële risico's vindt periodiek plaats.

De grootste kostenpost vormen de personeelskosten. De seizoengebonden flexibele personele samenstelling is gekoppeld aan de bezoekersstroom. Bij tegenvallende inkomsten kan het museum door die flexibele schil redelijk snel terugschakelen. Grote financiële projecten worden in fases opgedeeld om afhankelijk van het exploitatieverloop te kunnen temporiseren. In de planningscyclus wordt jaarlijks de meerjarenbegroting geactualiseerd die is gebaseerd op kostenbeheersing en realistische prognoses. Dit succesvolle financiële beleid wordt in de huidige beleidsperiode doorgezet.

Huisvesting

Het Zuiderzeemuseum heeft een omvangrijke huisvestingsportefeuille bestaande uit collectiepanden, eigen (bedrijfs)huisvesting en de van het Rijksvastgoed Bedrijf (RVB) gehuurde huisvesting waarin onder meer het binnenmuseum en collectiedepots zijn gevestigd. Het museum voert over de gehele portefeuille het integraal beheer en onderhoud. Voor de gehuurde huisvesting van het RVB geldt dit als pilot voor een periode van 2017 tot en met 2021. In 2018 is gestart met het centraal inrichten en samenvoegen van meerjarenonderhoudsplannen en het opstellen van een integraal lange termijn huisvestingsplan (LTHP). Operationeel zijn in 2018 het geplande onderhoud en functionele verbeteringen uitgevoerd. De omstandigheid dat het museum zelf het onderhoud en functionele verbeteringen aan de RVB-locaties voorbereid en uitvoert leidt in 2018 al zichtbaar tot meer efficiëntie en effectiviteit.

Duurzaamheid

Het Zuiderzeemuseum verduurzaamt zijn bedrijfsvoering op diverse fronten. In 2018 heeft het museum, samen met zeven andere cultuurinstellingen, deelgenomen aan de Zero Waste Expeditie – Cultuur. Dit programma - dat is geïnitieerd door Rijkswaterstaat - richt zich op kansen en uitdagingen die er zijn voor afvalpreventie en afvalscheiding in de cultuursector. Op basis van de bestaande afvalstromen en analyse van het restafval zijn diverse maatregelen op het gebied van inkoop, afvalscheiding en bewustwording bepaald om te komen tot een meer circulaire bedrijfsvoering. Daarnaast zijn volgende stappen gezet in het duurzaamheidsbeleid door verdere energiebesparende maatregelen in huisvesting, actief hergebruik van (tentoonstelling)materialen en varen een tweetal veerboten sinds 2018 als proef op fossielvrije/synthetische brandstof.

Vooruitblik

Voor 2019 staan er een aantal investeringsprojecten op stapel. In verband met de vernieuwing van de vaste presentatie Reis rond de Zuiderzee zal de ontvangstruimte worden opgefrist en diverse installaties in de vaste presentatieruimte worden vervangen. In het buitenmuseum wordt als vaste presentatie een armoedehuisje ingericht. Met financiële ondersteuning van de provincie worden in het buitenmuseum de aanlegsteigers voor de veerboten vervangen. De financiering van de projecten zal geschieden uit de lopende exploitatie en investeringssubsidies. De begroting 2019 is budgetneutraal. Naar verwachting zal het aantal fte's in 2019 nagenoeg gelijk blijven. De directie heeft het vertrouwen dat de medewerkers van het Zuiderzeemuseum de uitdagingen die voorliggen positief en succesvol zullen oppakken zoals ze dit ook in 2018 hebben gedaan. Wij danken de medewerkers voor hun inzet en wensen hun veel succes in 2019.

Governance Code Cultuur

Stichting Het Zuiderzeemuseum heeft een model waarbij het bestuurlijke proces in handen ligt van een directie, waarop toezicht wordt gehouden door een raad van toezicht. Bij de verzelfstandiging van de rijksgesubsidieerde musea in de jaren negentig van de vorige eeuw werd hiervoor bewust gekozen. Sindsdien is het model periodiek heroverwogen, onder meer in 2008 bij een statutenwijziging en in 2011 bij een wisseling in de directie. Steeds was de conclusie dat dit model - met een professioneel bestuur en een scheiding tussen de uitvoering van de bestuurlijke taken en het toezicht daarop - het beste model is voor een organisatie als het Zuiderzeemuseum.

Het Zuiderzeemuseum onderschrijft de negen principes van de Governance Code Cultuur en de Code Culturele Diversiteit en daarnaast onderschrijft het museum ook de ICOM Code of Ethics. De reglementen van de raad van toezicht en de directie en de profielschets van de raad van toezicht zijn in 2008 opgesteld en bleken bij invoering van de code te voldoen aan de daarin gestelde eisen.

Verderop in dit verslag wordt onder de titel 'Hoe voldoet het Zuiderzeemuseum aan de Principes en Praktijkaanbevelingen van de Governance Code Cultuur?' puntsgewijs en in detail aangegeven hoe de principes en aanbevelingen worden toegepast. Bovendien gaan we onder de titel 'Code Culturele Diversiteit en Maatschappelijke Betrokkenheid' nader in op activiteiten van het museum op dit gebied.

Raad van toezicht

De raad van toezicht heeft een tweeledige taak. De raad houdt enerzijds toezicht op het beleid van de directie en de algemene gang van zaken in de stichting en de met haar verbonden organisatie, en staat anderzijds de directie met advies terzijde. Bij de vervulling van zijn taak richt de raad zich naar het belang van de stichting en de met haar verbonden organisatie, en houdt daarbij rekening met het feit dat de organisatie een instelling is met een bijzondere maatschappelijke verantwoordelijkheid.

De verantwoordelijkheden, bevoegdheden en taken van de raad van toezicht zijn vastgelegd in een reglement van de raad van toezicht. In dit reglement zijn ook regels opgenomen over (het vermijden van iedere vorm van) belangenverstrengeling. De raad van toezicht heeft op dit moment één vaste commissie, de financiële commissie. Deze bestaat uit ten minste twee leden van de raad van toezicht. De directeur en de controller van het Zuiderzeemuseum nemen deel aan de vergaderingen van de financiële commissie. De commissie heeft tot taak de besluitvorming van de raad van toezicht ten aanzien van (het toezicht op) het financiële beleid voor te bereiden.

Zij ontvangt daartoe alle financiële stukken die aan de raad van toezicht worden voorgelegd zodat zij die kan beoordelen en de bespreking van deze onderwerpen in de raad van toezicht kan voorbereiden. Het gaat daarbij met name om de volgende onderwerpen: begroting, tussentijdse cijfers, jaarstukken, treasury en fiscaliteit. De raad van toezicht blijft als geheel verantwoordelijk voor besluiten die zijn voorbereid door de financiële commissie. De bevoegdheden van de financiële commissie zijn vastgelegd in het reglement van de raad van toezicht. De financiële commissie kan slechts die bevoegdheden uitoefenen die de raad van toezicht uitdrukkelijk aan haar heeft toegekend of gedelegeerd, en kan nimmer bevoegdheden uitoefenen die verder strekken dan de bevoegdheden die de raad van toezicht als geheel kan uitoefenen. Eén lid van de raad is benoemd om de naleving van de Governance Code Cultuur te monitoren. De controle is een terugkerend agendapunt bij de vergaderingen van de raad.

Eén lid van de raad is een gedelegeerd lid van de vereniging Vrienden van het Zuiderzeemuseum en één lid van de raad is de contactpersoon voor de ondernemingsraad van het museum.

De raad van toezicht heeft maximaal zeven leden die gezamenlijk beschikken over de kennis, deskundigheid en ervaring die volgens de profielschets in de raad vertegenwoordigd zouden moeten zijn. Voor de samenstelling van de raad in 2018 verwijzen wij graag naar het deel met titel 'Samenstelling van de raad van toezicht' waarin tevens nadere informatie over (neven)functies van de leden is opgenomen en het rooster van aftreden. De profielschets van de raad is eveneens opgenomen in het jaarverslag. In het Bericht van de raad van toezicht wordt inzicht gegeven in de wijze waarop de raad in 2017 uitvoering gaf aan zijn taken.

Directie

De directeur van het Zuiderzeemuseum is de statutaire bestuurder van de stichting. Hij zet in nauw overleg met het management team de strategische lijnen uit en heeft de dagelijkse leiding van de organisatie. Belangrijke besluiten (zoals over strategie, jaarplannen, begroting, jaarrekening, financiering, risicobeheersing) worden besproken met en ter goedkeuring voorgelegd aan de raad van toezicht. De verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de directie zijn vastgelegd in de statuten en een directiereglement.

Overleg

De directeur legt geregeld verantwoording af aan de raad van toezicht over het door haar gevoerde beleid. De directeur vergadert minimaal viermaal per jaar met de raad van toezicht volgens een tevoren vastgesteld vergaderschema en houdt de raad van toezicht tussentijds op de hoogte van belangrijke ontwikkelingen. De directeur heeft regelmatig overleg met de voorzitter van de raad van toezicht. Ieder kwartaal stelt de directeur een financiële rapportage op waaruit blijkt hoe de financiële resultaten zich ontwikkelen ten opzichte van de begroting.

Bovendien wordt de raad middels een informatie memorandum geïnformeerd over de activiteiten van het museum op het gebied van de collectie, tentoonstellingen, alsmede over het personeels-beleid, financiële zaken, bezoekers aantallen en andere van belang zijnde aangelegenheden (ICT, gebouwbeheer, commerciële activiteiten).

Beloningsbeleid

Het Zuiderzeemuseum valt onder de wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). In de jaarrekening zijn de gegevens opgenomen die op grond van de WNT moeten worden gerapporteerd. De leden van de raad van toezicht ontvangen voor het lidmaatschap een bezoldiging van € 500,- per jaar. Kosten die ten behoeve van het uitoefenen van de functie zijn gemaakt, kunnen op declaratiebasis worden vergoed.

Hoe voldoet het Zuiderzeemuseum aan de principes en praktijkaanbevelingen van de Governance Code Cultuur?

Waar 'bestuur' staat, kan worden gelezen 'directie' en omgekeerd: de directie c.q. de directeur is het bestuur c.q. de bestuurders van Stichting Zuiderzeemuseum.

Principe 1:

Het bestuur is verantwoordelijk voor het in acht nemen van de Governance Code Cultuur.

- Het Zuiderzeemuseum is bekend met de Governance Code Cultuur (hierna: de Code).
- De manier waarop het Zuiderzeemuseum de principes toepast, sluit aan bij de doelstelling, aard en omvang van de organisatie.
- De Code wordt jaarlijks besproken in een vergadering van de Raad van toezicht met de directie.
- Wanneer het Zuiderzeemuseum afwijkt van een principe of praktijkaanbeveling, wordt daarvan in het bestuursverslag melding gemaakt. De bestuursverslagen met de informatie over de toepassing van de Code staan op de website

Principe 2:

Het bestuur kiest het besturingsmodel van de organisatie bewust.

- Bij de verzelfstandiging van de rijksgesubsidieerde musea in de jaren negentig van de vorige eeuw is zorgvuldig onderzocht welk besturingsmodel het beste zou passen bij de verzelfstandigde musea (zie Verzelfstandiging Rijksmusea c.a. Achtergronden en documenten, een publicatie van het (toenmalige) ministerie van VWC, Rijswijk 1 juli 1994, in het bijzonder hoofdstuk 2 'Rechtsvorm').
- Het Zuiderzeemuseum is bij zijn verzelfstandiging in 1994 ondergebracht in een stichting met een raad-van-toezichtmodel. De directie vormt het bestuur van de stichting, de directeur is statutaire bestuurder.
- Sindsdien is - onder meer bij wijzigingen van de statuten in 2008 en aanstelling nieuwe directeur in 2011 - diverse malen stilgestaan bij de vraag of dit besturingsmodel nog steeds het beste en meest passende was. Het antwoord was steeds bevestigend.
- De statuten en reglementen waren op het moment van publicatie van de Code (2014) in lijn met de Code en hoefden derhalve niet te worden gewijzigd.

Principe 3:

Het bestuur is verantwoordelijk voor de organisatie. Het bestuur is in- en extern duidelijk over de taken, bevoegdheden en werkwijze.

- In 2008 is een directiereglement opgesteld dat is goedgekeurd door de raad van toezicht.
- De directie vergadert in principe tweewekelijks aan de hand van een agenda met het management team. Van deze vergaderingen worden verslagen gemaakt. Nieuws uit de vergaderingen wordt gedeeld met het management team.

- De directeur voert tien keer per jaar overleg met de Ondernemingsraad. Daarvan zijn twee vergaderingen specifiek in het kader van artikel 24 van de WOR.
- Het museum heeft twee vertrouwenspersonen in dienst. Medewerkers kunnen bij hen o.a. onregelmatigheden melden zonder risico voor hun positie. Ieder jaar wordt bekeken of de bestaande regelingen voldoende borgen dat medewerkers dit zonder risico voor hun positie kunnen doen.
- De directie vergadert in principe viermaal per jaar met de raad van toezicht. Wanneer daartoe aanleiding is, wordt vaker vergaderd. De afspraken over inhoud, frequentie en informatievoorziening van de raad van toezicht zijn vastgelegd in het directiereglement en het reglement raad van toezicht.

Principe 4:

De raad van toezicht stelt rechtspositie en bezoldiging van het bestuur zorgvuldig vast en is hierover zo open mogelijk.

- Het Zuiderzeemuseum valt onder Wet normering topinkomens (WNT) en meldt de beloningsinformatie van de bestuurder derhalve in het bestuursverslag.
- De raad van toezicht houdt bij het vaststellen en aanpassen van de bezoldiging rekening met de maximumbeloning conform de WNT.

Principe 5:

De raad van toezicht legt zijn taken, verantwoordelijkheden en werkwijze vast en handelt daarnaar.

- Sinds 2008 heeft de raad van toezicht een reglement waarin de taken, verantwoordelijkheden en werkwijze zijn vastgelegd.
- In het bestuursverslag wordt een "Bericht van de raad van toezicht" opgenomen waarin de raad van toezicht rapporteert hoe hij invulling heeft gegeven aan zijn taken en verantwoordelijkheden.
- De raad van toezicht vergadert minimaal viermaal per jaar met de directie. Wanneer daartoe aanleiding is, wordt vaker vergaderd.
- De directie houdt de raad van toezicht tussentijds op de hoogte van de stand van de lopende zaken d.m.v. een regelmatig schriftelijk informatie memorandum.
- Er is buiten de vergaderingen frequent contact inzake specifieke onderwerpen tussen leden van de raad van toezicht en de directie.
- Minimaal eenmaal per jaar vergadert de raad van toezicht zonder de directie. Tijdens deze vergadering wordt in ieder geval gesproken over het eigen functioneren en de relatie met de directie.
- Binnen de raad van toezicht is één lid aangewezen om te fungeren als aanspreekpunt voor de ondernemingsraad. Deze woont twee maal per jaar een vergadering van de ondernemingsraad bij.
- Bovendien heeft de raad van toezicht ten minste eenmaal per jaar een gesprek met leden van het management team.
- Binnen de raad van toezicht is één lid belast met de controle op de naleving van de Code.

Principe 6:

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor zijn samenstelling: hij waarborgt deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid.

- De raad van toezicht bestaat uit minimaal vijf en maximaal zeven leden.
- In zijn profielschets heeft de raad van toezicht beschreven welke eisen worden gesteld aan de samenstelling van de raad zodat hij zijn werk naar behoren kan doen en zodat hij voldoet aan de eisen van de Code. Aan de leden worden algemene eisen gesteld waaraan alle leden moeten voldoen. Daarnaast zijn er specifieke eisen op het gebied van kennis en deskundigheid die aan de individuele leden worden gesteld. De profielschets wordt opgenomen in het bestuursverslag.
- De - statutair vastgelegde - maximale zittingstermijn van de leden van de raad van toezicht is drie keer vier jaar. Er is een rooster van aftreden dat wordt opgenomen in het bestuursverslag.
- Herbenoemingen van leden na een zittingstermijn van vier jaar zijn geen automatisme. Hertoetsing aan het profiel en beraad over de herbenoeming dient buiten de aanwezigheid van betrokkene plaats te vinden en wordt gevoerd op basis van een door de voorzitter opgesteld verslag van zijn gesprek met het aftredende lid van de raad.
- In het voorstel tot herbenoeming wordt vermeld waarom er aanleiding is voor herbenoeming. Voor de herbenoeming van de voorzitter wordt een inhoudelijk gelijke procedure gevolgd. Daarbij wordt de rol van de voorzitter vervuld door de vicevoorzitter.

Principe 7:

De raad van toezicht geeft tevoren aan welke inzet van de leden wordt verwacht en welke eventuele vergoeding daar tegenover staat.

- Kandidaat-leden worden tevoren geïnformeerd over de inzet die van hen wordt verwacht. Van leden wordt verwacht dat zij in principe alle vergaderingen bijwonen, tenzij er zwaarwegende redenen zijn die dit niet mogelijk maken. In de vergaderingen wordt aan dit punt geregeld aandacht besteed.
- Leden van de raad van toezicht ontvangen een beloning van € 500,- per jaar. Reiskosten die voor de raad worden gemaakt, kunnen worden gedeclareerd.
- De voorzitter vervult de taken zoals omschreven in het reglement van de raad van toezicht en de Code.

Principe 8:

Toezichthouders en bestuurders vermijden elke vorm van belangenverstrengeling. De raad van toezicht ziet hier op toe.

- De raad van toezicht is zodanig samengesteld dat de leden ten opzichte van elkaar en de directie onafhankelijk en kritisch kunnen opereren. Een lid van de raad met een tegenstrijdig belang meldt dit terstond aan de voorzitter van de raad van toezicht.
- Indien geconstateerd wordt dat er een situatie is waarbij er sprake is van onverenigbaarheid van belangen, kan een lid verzocht worden tussentijds af te treden. Bij de beoordeling of een dergelijke situatie zich voordoet, is het oordeel van de overige leden van de raad van toezicht van betekenis. De voorzitter van de raad van toezicht dient in deze situatie waar nodig een actieve en beslissende rol te spelen.

Principe 9:

Het bestuur is verantwoordelijk voor financieel beleid en risicobeheer door sluitende interne procedures en externe controle.

- De raad van toezicht heeft een Financiële Commissie. De Financiële Commissie heeft tot taak de besluitvorming van de raad van toezicht ten aanzien van (het toezicht op) het financiële beleid voor te bereiden.
- De raad van toezicht houdt ten minste eenmaal per jaar een bespreking van de externe accountant. Aan de orde komen in ieder geval de controle (reikwijdte, planning en bevindingen) en (aspecten van) de financiële rapportage van het Zuiderzeemuseum. Aan de vergadering van de raad van toezicht die ook de conceptjaarrekening behandelt, neemt als regel de accountant deel.
- Het Zuiderzeemuseum hanteert een risicomatrix die jaarlijks wordt geactualiseerd en besproken met de financiële commissie en de raad van toezicht. In de jaarrekening wordt verslag gedaan van het systeem van risicobeheersing en controle.

Code Culturele Diversiteit en Maatschappelijke Verantwoord Ondernemen

Personeel

De werving, selectie en doorstroom van personeel, toezichthouders en partners van het Zuiderzeemuseum gebeurt zodanig dat iedereen -ongeacht etnisch-culturele achtergrond- gelijke kansen wordt geboden en gelijk wordt behandeld.

Het museum is zich bewust van de beperkende factoren voor diversiteit onder het personeel. Het thema en de ligging van het museum in een regio met minder culturele diversiteit dan in de Randstad werken door in de samenstelling van het personeel en het vrijwilligersbestand. Ongeveer 90% van de medewerkers en vrijwilligers in het museum komen uit de regio Westfriesland.

Terwijl over het algemeen vergrijzing een belangrijk thema is, vormt het personeelsbestand van het museum voor wat betreft leeftijden een afspiegeling van de samenleving. In 2018 was onze jongste medewerker 16 jaar en de oudste medewerker was 87 jaar.

Publiek, Programmering en Partners

Het Zuiderzeemuseum zoekt naar kansen om de diversiteit en maatschappelijke relevantie te versterken door samenwerkingen die meer diversiteit in het museum brengen.

Voorbeelden hiervan zijn:

- Samenwerking met Vluchtelingen Werk Nederland waarbij het museum regelmatig vluchtelingen ontvangt die zich recent hebben gevestigd in de gemeente Enkhuizen en omstreken. Deze statushouders worden aangedragen door het regiokantoor van Vluchtelingenwerk Noordwest Nederland, Regio West-Friesland. Een aantal museumdocenten ontvangt in dit kader een korte training 'omgang met vluchtelingen' van Vluchtelingenwerk Nederland zodat ze de groepen goed voorbereid kunnen ontvangen.
- De ontvangst van diverse internationale schakelklassen. De leerlingen van deze klassen krijgen intensieve begeleiding bij het leren van de Nederlandse taal en cultuur zodat zij met succes naar het reguliere Nederlandse onderwijs kunnen doorstromen. Een bezoek aan het museum vormt een goede aanvulling het lesprogramma.

- De samenwerking met scholen in stedelijke regio's. Het museum gaat bewust op zoek naar scholen in regio's als Zaanstad en Lelystad met meer diversiteit in hun leerlingenbestand. De afdeling Educatie heeft twee ambassadeurs voor de regio Lelystad.
- Het project Smaakmakers van het UWV. In dit project biedt de horeca-afdeling van het Zuiderzeemuseum werknemers met een afstand tot de arbeidsmarkt een plek.
- Het aantal buitenlandse toeristen dat het Zuiderzeemuseum bezoekt. Dit aantal heeft de afgelopen jaren een vlucht genomen en geleid tot een meer diverse samenstelling van het museumpubliek. Door het aantrekken van een salesmanager heeft het museum meer samenwerkingen met touroperators wat zal leiden tot een meer internationaler en diverser samengesteld museumpubliek.
- Het museum organiseert al meer dan tien jaar in november het evenement Pietendorp, in oorsprong opgezet om meer eigen inkomsten te genereren in het kader van ondernemerschap. De laatste jaren maakt het evenement onderdeel uit van het verhitte zwarte Pietendebat. Het museum heeft afgelopen jaren in gesprek met diverse partijen een nieuw verhaal ontwikkeld dat in het evenement wordt uitgedragen. Zo grijpt het museum de kans om als cultureel makelaar tegengestelde visies te verbinden en een positieve bijdrage te leveren aan deze discussie die de Nederlandse samenleving verdeelt. Nu deze strategie een aantal jaar is gevoerd merkt het museum dat de verbindende kracht aan het groeien is.
- Ook bij inkoop van producten of door Zuiderzeemuseum gecontracteerde partijen streeft het Zuiderzeemuseum er naar duurzaamheid en MVO principes te hanteren.
- Op 21 september, Wereld Alzheimer Dag, lanceerde het Zuiderzeemuseum de rondleiding *Ik ben thuis* voor bezoekers met dementie. De rondleiding is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met het Netwerk Dementie Noord-Holland Noord en Alzheimer Nederland West-Friesland.
- Samenwerking met de Stichting Museum Plus Bus. Dit is een samenwerkingsproject van veertien Nederlandse musea die speciaal rijdt voor groepen ouderen die niet meer in staat zijn zelfstandig een museum te bezoeken vanwege hun lichamelijke conditie, geïsoleerde leefomgeving en/of financiële situatie. Voorzitter van Museum Plus Bus Paul Mosterd over de samenwerking: "Een mooi cadeau in ons tiende jaar. Het aandeel 70-plussers neemt zo sterk toe dat we als ouderenproject niet achter kunnen blijven. Met het Zuiderzeemuseum bereiken we meer ouderen in Friesland en Noord-Holland. Daarnaast is het een prachtig museum over de geschiedenis van Nederland aan de Zuiderzee en heeft het museum veel herkenbare objecten die onze ouderen nog kennen van vroeger."

Bericht van de Raad van Toezicht

Goedkeuring Jaarrekening en bestemming exploitatieresultaat

De door de directie opgestelde jaarrekening over het boekjaar 2018 is gecontroleerd door KPMG Accountants N.V. De verklaring van de accountants is opgenomen bij de overige gegevens. De directie heeft de jaarrekening ter goedkeuring voorgelegd aan de raad van toezicht. De Raad heeft, mede op grond van de controleverklaring en het bijbehorende accountantsverslag, de jaarrekening goedgekeurd waarna deze is vastgesteld.

Toezicht

De Raad voerde in het verslagjaar regelmatig overleg met de directie. Behalve de vier reguliere vergaderingen met de directie was er ook maandelijks overleg tussen directeur en voorzitter. Daarnaast was er regelmatig telefonisch en per e-mail contact tussen verschillende leden van de Raad en de directeur.

In verschillende samenstelling is er overleg geweest met directie en vertegenwoordigers van de gemeente Enkhuizen en/of adviseurs van het museum inzake de ontwikkelingen op het naast het museum gelegen gebied "Enkhuizer Zand". De Raad volgt de gang van zaken met de gemeente Enkhuizen nauwkeurig en is ook regelmatig actief betrokken bij de besluiten ten aanzien van de handelswijze hierin. Eén lid van de Raad is contactpersoon voor de ondernemingsraad en heeft ook een vergadering van de ondernemingsraad bijgewoond.

Eén lid van de Raad is tevens voorzitter van het bestuur van de vereniging Vrienden van het Zuiderzeemuseum.

Eén lid van de raad is benoemd om de naleving van de Governance Code Cultuur te monitoren. De controle is een terugkerend agendapunt bij de vergaderingen van de raad.

Een delegatie van de Raad heeft in 2018 gesprekken gevoerd met alle MT-leden en hierover terugkoppeling gegeven in de vergadering zonder de directeur. In vervolg op deze gesprekken is in 2018 door twee leden van de raad een functioneringsgesprek met de directeur gevoerd. Daarnaast heeft de raad in een vergadering zonder aanwezigheid van de directeur het functioneren van de raad besproken.

Bij de reguliere vergaderingen was de Raad voltallig of vrijwel voltallig aanwezig.

Het Zuiderzeemuseum onderschrijft de negen principes van de Governance Code Cultuur voor goed bestuur en toezicht. Behalve de principes van de Governance Code Cultuur onderschrijft het museum ook de Code Culturele Diversiteit en de ICOM Code of Ethics. Bovendien heeft de raad kennis genomen van de nieuwe versie van de Governance Code Cultuur en zal deze in 2019 toepassen.

Gedurende het jaar werd de Raad op de hoogte gehouden van de lopende zaken in het museum. Dit gebeurde door middel van een door de directeur opgesteld informatiememorandum. Met deze periodieke rapportages wordt de Raad uitgebreid geïnformeerd over de activiteiten op het gebied van collectievorming en -beheer, tentoonstellingen, publicaties, relatiebeheer in de ruimste zin van het woord, het sociale beleid, het personeelsbeleid, bezoekers aantallen, financiën.

Belangrijke agendapunten tijdens de reguliere vergaderingen waren de al genoemde problematiek rond de ontwikkelingen van het Enkhuizer Zand en relatie met de gemeente Enkhuizen.

De in 2014 opgestelde, en jaarlijks geactualiseerde, risicomatrix is ook dit jaar weer uitvoerig aan de orde geweest in een vergadering van de raad.

Financiële Commissie

De samenstelling van de Financiële Commissie is in het verslagjaar hetzelfde als het jaar ervoor en bestond uit de heer Marijnen en de heer Broekhuizen.

De financiële commissie heeft tweemaal zonder de rest van de Raad vergaderd, waarbij de belangrijkste gespreksonderwerpen werden gevormd door de financiële resultaten, de begroting 2018 en de fiscaliteit. De vergadering van de Financiële Commissie waarop de jaarrekening 2018 werd besproken, werd bijgewoond door de externe accountants.

Dank

De raad van toezicht heeft in dit jaar nader kennis gemaakt met diverse afdelingshoofden door middel van presentaties over projecten door deze hoofden tijdens de reguliere vergaderingen van de raad van toezicht. De raad waardeert deze verdieping van haar kennis zeer en vertrouwd erop dat deze praktijk ook in het volgende jaar doorgang zal vinden.

De raad heeft ook dit jaar weer gezien dat het Zuiderzeemuseum met 140 medewerkers en 270 vrijwilligers de hoge standaard van informatievoorziening en beleving in het museum heeft weten vast te houden zoals bijvoorbeeld te zien is aan het verkrijgen van de zilveren publieksprijs van de ANWB. Zij dank medewerkers en vrijwilligers voor hun inzet en het behalen van deze mooie resultaten.

Samenstelling Raad van Toezicht

Profiel schets Raad van Toezicht Zuiderzeemuseum

Het volgende profiel is samengesteld op basis van een algemeen profiel en een specifiek profiel per lid. Deze specifieke profielen worden vastgesteld naar aanleiding van de actuele behoeftes van het museum op het moment van vaststelling.

Algemeen profiel:

Leden van de Raad van Toezicht zijn onafhankelijk en kritisch, breed ontwikkeld en hebben een nationaal profiel, met bij voorkeur internationale ervaring.

Leden van de Raad van Toezicht voelen zich betrokken bij de cultuur in Nederland, bij de museale wereld in het algemeen en bij het Zuiderzeemuseum in het bijzonder.

Leden van de Raad van Toezicht hebben voldoende tijd om hun taak naar behoren uit te voeren.

Zij beschikken over een groot en significant netwerk. Leden van de Raad van toezicht hebben bij voorkeur enige ervaring met fondsenwerving en zijn bereid om, van tijd tot tijd, hun netwerk aan te spreken voor eventuele sponsoring van het museum.

De samenstelling van de Raad van Toezicht is een representatieve afspiegeling van de Nederlandse samenleving.

Profiel voorzitter:

De voorzitter van de Raad van Toezicht is een senior beleidsmaker (geweest), bij voorkeur binnen het nationale of internationale bedrijfsleven of binnen de politiek, heeft een uitgesproken specifiek profiel en heeft voldoende tijd beschikbaar om minstens eenmaal per maand persoonlijk overleg te voeren met het bestuur.

leden:

- 1 Het Zuiderzeemuseum is een middelgrote onderneming met rond de 160 werknemers en een jaaromzet van ongeveer 10 miljoen euro.
Minimaal twee leden van de Raad van Toezicht hebben een uitgebreide financiële, personele of bedrijfsmatige achtergrond.
- 2 Het Zuiderzeemuseum heeft zijn wortels in het Zuiderzeegebied.
Minimaal een lid van de Raad van Toezicht heeft een breed en significant regionaal netwerk.
- 3 Het Zuiderzeemuseum is gebaat bij een positieve en veelvuldige aanwezigheid in de pers en heeft behoefte aan een professionele marketing.
Minimaal een lid van de Raad van Toezicht heeft een marketing en media achtergrond.
- 4 Het Zuiderzeemuseum beweegt zich op het gebied van kunst en cultuur.
Een aantal leden van Raad van Toezicht hebben een breed en significant netwerk in de culturele en/of de kunstwereld.
- 5 Het Zuiderzeemuseum heeft een belangrijke rol op het gebied van onderwijs en educatie.
Minimaal een lid van de Raad van Toezicht heeft een breed en significant netwerk op het gebied van culturele educatie.
- 6 Het Zuiderzeemuseum is als voormalig Zuiderzeemuseum in hoge mate afhankelijk van rijkssubsidie.
Minimaal een lid van de Raad van Toezicht heeft een breed en significant netwerk binnen de landelijke politiek of ambtelijke wereld.

Stichting Zuiderzeemuseum

- 7 Het Zuiderzeemuseum is gebaat bij een actieve fondsenwerving.
Leden van de Raad van Toezicht hebben bij voorkeur ervaring met fondsenwerving en zijn bereid om, van tijd tot tijd, hun netwerk aan te spreken voor eventuele sponsoring van het museum.
- 8 Het Zuiderzeemuseum is gebaat bij een actieve en dynamische Raad van Toezicht
Leden van de Raad van Toezicht hebben voldoende tijd beschikbaar om hun taken naar behoren uit te voeren.

Functies en nevenfuncties leden raad van toezicht en directie

Voorzitter:

Mevrouw L.M.B.C. Kroon

Burgemeester Gemeente Waterland

Nevenfuncties, ambtshalve:

- Lid AB Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland
- Lid stuurgroep Metropolitaan Landschap Metropoolregio Amsterdam
- Voorzitter portefeuillehoudersoverleg Landschap en Erfgoed Zaanstreek-Waterland
- Voorzitter plaatselijke commissie KNRM, station Marken.
- Lid VNG commissie Europa en Internationaal
- Lid VNG expertgroep Water
- Lid stuurgroep Deltaprogramma Zoetwater/Waterkwaliteit

Persoonlijke onbetaalde nevenfuncties:

- Lid bestuur Stichting Water Recreatie Nederland
- Ambassadeur Stichting Vaarwens

De heer L. Verbeek

Commissaris van de Koning Provincie Flevoland

De commissaris van de Koning heeft ambtshalve de volgende nevenfuncties:

- Doyen van de Kring van commissarissen van de Koning
- Voorzitter Han Lammersfonds
- Voorzitter Prins Bernhard Cultuurfonds Flevoland
- Voorzitter Algemeen bestuur Nazorgfonds
- Voorzitter bestuur Vereniging Deltametropool
- Voorzitter Nederlandse delegatie naar het Congres van Lokale en Regionale overheden van de Raad van Europa te Straatsburg
- Voorzitter van de Monitoring Committee van de Raad van Europa
- Voorzitter van de Raad van Toezicht van de Nationale Databank Wegverkeergegevens (NDW)
- Voorzitter van de Raad van Toezicht van Slachtofferhulp Nederland
- Voorzitter van de Raad van Toezicht van Stichting Perspectief Herstelbemiddeling
- Lid van het dagelijks bestuur Het Flevolands Archief (gemeenschappelijke regeling)
- Aandeelhouder van de Regionale ontwikkelingsmaatschappij Flevoland (ROM Flevoland)

Persoonlijke, onbetaalde nevenfuncties

- Voorzitter van het Algemeen Bestuur van de Federatie Ruimtelijke Kwaliteit
- Voorzitter van de Raad van Toezicht van Slachtofferhulp Nederland
- Voorzitter van de Raad van Toezicht van Stichting Perspectief Herstelbemiddeling
- Voorzitter van de Raad van Toezicht van de Nationale Databank Wegverkeersgegevens (NDW)
- Voorzitter Centrum Lokaal Bestuur van de PvdA
- Voorzitter Culturele Businessclub Agora theater Lelystad
- Mede-oprichter voorzitter International Tree Fund (plattelandprojecten voornamelijk in Latijns Amerika)

Stichting Zuiderzeemuseum

- *Lid Raad van Toezicht Zuiderzeemuseum*
- *Lid Comité van Aanbeveling Zomaar mijn dag*
- *Lid Comité van Aanbeveling Week van de Wetenschap*
- *Lid Comité van Aanbeveling Annemiek Timmerman*
- *Lid Comité van Aanbeveling Paul Nouwen Award*
- *Lid Comité van Aanbeveling Almeers Jeugd Symfonie Orkest (AJSO)*
- *Lid Comité van Aanbeveling TessUnlimited*
- *Lid Comité van Aanbeveling Respijthuis*
- *Lid Comité van Aanbeveling International Raoul Wallenberg Foundation (IRFW)*
- *Lid Comité van Aanbeveling Stichting Streekfonds Flevoland*
- *Lid Comité van Aanbeveling Stichting Apollo Ensemble*

De heer K.P.D. Broekhuizen
Voormalig directeur van de Anne Frank Stichting.
Zelfstandig adviseur.

De heer mr. B.P. Marijnen
Directeur ECB, European Conformity Bureau
Juridisch adviseur ECB, European Certification Bureau
Directeur Waveland Dataveiligheid
Nevenfuncties:
Juridisch adviseur STIN. Stichting ICD dragers Nederland
Lid Rotary, inkomend voorzitter

Mevrouw Th. Dekker
Owner Dekker ACT
Nevenfuncties:
Voorzitter van de vereniging Vrienden van het Zuiderzeemuseum in Enkhuizen
Voorzitter Raad van Toezicht Zaantheater in Zaandam
Lid van het bestuur van Stichting PC Hooft in Amsterdam
Voorzitter Stichting De Kunst10daagse Bergen/Bergen aan Zee

Directeur Stephan Warnik
Nevenfunctie: bestuurslid van Stichting Oneindig Noord Holland

Raad van Toezicht Zuiderzeemuseum - Rooster van aftreden

Mevrouw L. Wagenaar-Kroon	30-08-2022
De heer L. Verbeek	24-10-2019 24-10-2023
De heer K. Broekhuizen	28-01-2021 28-01-2025
De heer mr. B.P. Marijnen	13-10-2019 13-10-2023 13-10-2027
Mevrouw T. Dekker	01-01-2020 01-01-2024 01-01-2028

Conform de statuten is het lid op de laatste datum niet meer herbenoembaar.

Stichting Zuiderzeemuseum

Enkhuizen, ...

Het bestuur:
De heer S.W. Warnik
Algemeen directeur

Raad van Toezicht:
Mevrouw L.M.B.C. Kroon (voorzitter)
Mevrouw T. Dekker
De heer drs. K.P.D. Broekhuizen
De heer mr. B.P. Marijnen
De heer L. Verbeek

Geconsolideerde balans per 31 december 2018

(na resultaatbestemming)

		2018		2017	
		EUR	EUR	EUR	EUR
Vaste activa					
Materiële vaste activa	1		5.441.653		5.261.472
Vlottende activa					
Vorraden	2	90.584		83.485	
Vorderingen	3	1.018.083		809.275	
Liquide middelen	4	4.076.459		3.732.385	
Totale vlottende activa			5.185.126		4.625.145
Totale activa			10.626.779		9.886.617
Eigen vermogen	5				
Algemene reserve		5.337.453		5.250.947*	
Bestemmingsreserves		525.000		525.000	
Bestemmingsfonds OCW		149.032		130.614*	
Totale eigen vermogen			6.011.485		5.906.561
Aankoopfonds	6		30.000		-
Voorzieningen					
Groot onderhoud gebouwen en installaties		593.607		155.424	
Overige voorzieningen		325.704		353.281	
Totale voorzieningen	7		919.311		508.705
Totale langlopende schulden	8		1.063.750		952.400
Totale kortlopende schulden	9		2.602.233		2.518.951
Totale passiva			10.626.779		9.886.617

Het ministerie van OCW heeft in haar brief van d.d. 29 november 2018 aangegeven dat de verdeling van het resultaat 2017 gewijzigd kan worden op basis van de rekenregels van de resultaatverdeling. Hierdoor is in de vergelijkende cijfers 2017 de algemene reserve EUR 32.245 toegenomen ten opzichte van de jaarrekening 2017 en het bestemmingsfonds OCW is EUR 32.245 afgenomen.

Geconsolideerde categoriale exploitatierekening over 2018

	Realisatie 2018 EUR	Begroting 2018 EUR	Realisatie 2017 EUR
Baten			
<i>Eigen inkomsten</i>			
1. Publieksinkomsten binnenland (2+3)	4.393.045	4.243.000	4.266.082
2. Kaartverkoop	2.455.902	2.400.000	2.379.160
3. Overige publieksinkomsten	1.937.143	1.843.000	1.886.922
4. Publieksinkomsten buitenland	-	-	-
5. Totaal publieksinkomsten (1+4)	4.393.045	4.243.000	4.266.082
6. Sponsorinkomsten	399.972	150.000	262.449
7. Vergoeding coproducent	-	-	-
8. Overige directe inkomsten	-	-	-
9. Totaal overige directe inkomsten (6-8)	399.972	150.000	262.449
10. Directe inkomsten (5+9)	4.793.017	4.393.000	4.528.531
11. Indirecte inkomsten	115.243	10.000	13.470
12. Private middelen - particulieren inclusief vriendenverenigingen	31.219	17.000	37.785
13. Private middelen -bedrijven	36.367	-	91.614
14. Private middelen – private fondsen	25.000	-	40.000
15. Private middelen - goededoelenloterijen	695.000	690.000	675.000
16. Totaal bijdragen uit private middelen (12+13+14+15)	787.586	707.000	844.399
17. Totaal eigen inkomsten (10+11+16)	5.695.846	5.110.000	5.386.400
18. Baten in natura	-	-	-
<i>Subsidies</i>			
19. Totaal structureel OCW (20-21-22-23)	8.011.271	7.950.000	7.831.963
20. OCW: Regeling specifiek cultuurbeleid (publieksactiviteiten)	3.640.163	3.671.343	3.553.306
21. OCW: Erfgoedwet onderdeel huisvesting	2.249.516	2.207.688	2.207.688
22. OCW: Erfgoedwet onderdeel collectiebeheer	2.121.592	2.070.969	2.070.969
23. OCW: Kaderregeling onderzoek en wetenschap	-	-	-
24. Totaal structureel Provincie	-	-	-
25. Totaal structureel Gemeente	-	-	-
26. Totaal structureel publieke subsidie overig	-	-	-
27. Totale structurele subsidies (19+24+25+26)	8.011.271	7.950.000	7.831.963
28. Incidentele publieke subsidies	308.825	205.325	114.525
29. Totaal subsidies (27+28)	8.320.096	8.155.325	7.946.488
TOTALE BATEN (17+18+29)	14.015.942	13.265.325	13.332.888

Stichting Zuiderzeemuseum

	Realisatie 2018 EUR	Begroting 2018 EUR	Realisatie 2017 EUR
Lasten			
1. Personeelslasten	6.208.890	6.315.000	6.137.177
2. Huisvestingslasten	2.065.825	1.751.500	1.626.910
3. Afschrijvingen	904.777	897.500	912.132
4. Aankopen	19.513	50.000	27.200
5. Overige lasten	4.683.012	4.228.250	4.357.008
Totale lasten	13.882.017	13.242.250	13.060.427
6. Saldo uit gewone bedrijfsvoering (Totale baten - totale lasten)	133.925	23.075	272.461
7. Saldo rentebaten/-lasten	1.000	5.000	3.202
8. Mutatie aankoopfonds	30.000	-	-
Exploitatieresultaat	104.925	28.075	275.663
Bestemming exploitatieresultaat	104.925	28.075	275.663
Mutatie bestemmingsfonds huisvesting OCW	-	-	-
Mutatie bestemmingsfonds OCW	18.418	-	171.479
Mutatie bestemmingsfonds OCW 2013-2016	-	-	-26.430
Mutatie algemene reserve	86.507	28.075	130.614
Totaal mutatie eigen vermogen	104.925	28.075	275.663

Personeel en vrijwilligers

Specificatie personeelskosten	Huidig boekjaar		Begroting		Vorig boekjaar	
	EUR	FTE	EUR	FTE	EUR	FTE
1. Waarvan vast contract	5.124.620	90	5.150.000		4.911.218	85
2. Waarvan tijdelijk contract	1.088.590	30	1.200.000		1.225.959	36
3. Waarvan inhuur	-		-		-	-
4. Personeelslasten totaal (1+2+3)	6.213.210	120	6.350.000		6.137.177	121
Vrijwilligers:						
5. Vrijwilligers: fte		41,8				38,5
6. Vrijwilligers: personen		297				247

Geconsolideerde functionele exploitatierekening over 2018

FUNCTIONEEL ----->		2018 geconsolideerd			
CATEGORIAAL		Publieksactiviteiten	Collectiebeheer		Algemeen beheer
Baten					
Eigen inkomsten					
1	Publieksinkomsten (2+3)	4.393.045	4.393.045	-	-
2	Kaartverkoop	2.455.902	2.455.902	-	-
3	Overige publieksinkomsten	1.937.143	1.937.143	-	-
4	Publieksinkomsten buitenland	-	-	-	-
5	Totaal Publieksinkomsten (1-4)	4.393.045	4.393.045	-	-
6	Sponsorinkomsten	399.972	399.972	-	-
7	Vergoeding Coproductent	-	-	-	-
8	Overige directe inkomsten	-	-	-	-
9	Totaal overige directe inkomsten (6+7+8)	399.972	399.972	-	-
10	Totaal Directe inkomsten (5+9)	4.793.017	4.793.017	-	-
11	Indirecte opbrengsten	115.243	115.243	-	-
12	Private middelen- particulieren incl. vriendenverenig	31.219	11.219	5.000	15.000
13	Private middelen- bedrijven	36.367	27.757	8.610	-
14	Private middelen - private fondsen	25.000	25.000	-	-
15	Private middelen - goede doelenloterijen	695.000	695.000	-	-
16	Totaal bijdragen uit private middelen (12+13+14+15)	787.586	758.976	13.610	15.000
17	Totaal eigen inkomsten (9+10+16)	5.695.846	5.667.236	13.610	15.000
Subsidies					
18	Totaal structureel OCW (19+20+21+22)	8.011.271	4.432.338	3.318.674	260.259
19	OCW Regeling specifiek cultuurbeleid (publieksac	3.640.163	3.640.163	-	-
20	OCW Erfgoedwet onderdeel huisvesting	2.549.516	897.821	1.356.727	294.967
	OCW-spaardeel huisvesting functionele verbetering	300.000-	105.646-	159.645-	34.709-
21	OCW Erfgoedwet onderdeel collectiebeheer	2.121.592	-	2.121.592	-
22	OCW Kaderregeling exploitatiesubsidies O&W	-	-	-	-
23	Totaal structureel Provincie	-	-	-	-
24	Totaal structureel Gemeente	-	-	-	-
25	Totaal structureel publieke subsidie overig	-	-	-	-
26	Totaal structurele subsidies (18+23+24+25)	8.011.271	4.432.338	3.318.674	260.259
27	Incidentele publieke subsidies	308.825	-	308.825	-
28	Totaal subsidies (26+27)	8.320.096	4.432.338	3.627.499	260.259
29	TOTALE BATEN (17+28)	14.015.942	10.099.574	3.641.109	275.259
Lasten					
1	Salarislasten	6.208.890	3.271.293	2.237.638	699.959
2	Huisvestingslasten	2.065.825	727.488	1.099.331	239.007
3	Afschrijvingen	904.777	244.083	517.360	143.334
4	Aankopen	19.513	-	19.513	-
5	Overige lasten	4.683.012	3.305.950	752.658	624.404
6	TOTALE LASTEN (1+2+3+4+5)	13.882.017	7.548.814	4.626.500	1.706.704
7	SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING	133.925	2.550.760	985.391-	1.431.445-
8	Saldo rente financiële baten en lasten	1.000	-	-	1.000
9	Overige buitengewone baten en lasten	-	-	-	-
10	Mutatie aankoopfonds	30.000-	-	30.000-	-
	Verdeling Algemeen beheer	-	996.660-	433.785-	1.430.445
Exploitatie resultaat		104.925	1.554.100	1.449.176-	0
Bestemming Exploitatie resultaat					
	Mutatie bestemmingsreserve door het bestuur bepa	-	-	-	-
	Onttrekking bestemmingsfonds door derden bepaald	-	-	-	-
	Mutatie bestemmingsfonds ocw	18.418	-	-	-
Mutatie algemene reserve		86.507			

Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2018

	2018		2017	
	EUR	EUR	EUR	EUR
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Exploitatieresultaat		104.925		275.663
Aanpassingen voor:				
• Afschrijvingen materiële vaste activa	904.777		912.132	
• Mutatie langlopende schulden	-66.250		-	
• Mutatie Aankoopfonds	30.000		-	
• Mutatie voorzieningen	410.606		5.774	
		<u>1.279.133</u>		<u>917.906</u>
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		1.384.058		1.193.569
Veranderingen in werkkapitaal				
Mutatie voorraden	-7.099		342	
Mutatie vorderingen	-216.542		-38.752	
Mutatie kortlopende schulden	91.016		722.048	
		<u>-132.625</u>		<u>683.638</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten		1.251.433		1.877.207
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings materiële vaste activa	-1.084.959		-921.744	
		<u>-1.084.959</u>		<u>-921.744</u>
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Ontvangsten uit langlopende schulden	300.000			
Aflossing langlopende schulden	-122.400		356.150	
		<u>177.600</u>		<u>356.150</u>
Mutatie geldmiddelen		344.074		1.311.613

Toelichting behorende tot de geconsolideerde jaarrekening 2018

Algemeen

Voornaamste activiteiten

Het Zuiderzeemuseum (KvK-nummer: 41236146), gevestigd Wierdijk 16 te Enkhuizen, is een stichting.

Het Zuiderzeemuseum richt zich op de geschiedenis van de Zuiderzee, de actualiteit en de toekomst van het IJsselmeer. Gemeenschappen, ambachten en water staan centraal. Het is een museum van de regio, dat door zijn activiteiten, aanpak en samenwerking een internationale uitstraling en publieksbereik heeft.

Stichting Zuiderzeemuseum is voor 100% aandeelhouder van B.V. Piscator en daarmee is B.V. Piscator een verbonden partij en derhalve is een geconsolideerde jaarrekening opgesteld. De voornaamste activiteit van B.V. Piscator is het (doen) exploiteren van een restaurant- en caféonderneming in en bij de Stichting Zuiderzeemuseum. Stichting Zuiderzeemuseum en B.V. Piscator hebben dezelfde directie.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2018 dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2018.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening en het jaarverslag zijn opgesteld met inachtneming van het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2017-2020. In dit handboek staat voorgescreven dat in de jaarrekening de begroting opgenomen moet worden die overeenstemt met de meerjarenbegroting die door de minister is goedgekeurd. Aangepaste jaarbegrotingen dienen als referentiepunt gehanteerd te worden, indien in de loop van de subsidieperiode materiële wijzigingen in de jaarbegroting optreden ten opzichte van de meerjarenbegroting. De jaarrekening is opgesteld volgens de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en RJ 640. De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Algemeen

Het ministerie van OCW heeft in haar brief van d.d. 29 november 2018 aangegeven dat de verdeling van het resultaat 2017 gewijzigd kan worden op basis van de rekenregels van de resultaatverdeling. Hierdoor is in de vergelijkende cijfers 2017 de algemene reserve EUR 32.245 toegenomen ten opzichte van de jaarrekening 2017 en het bestemmingsfonds OCW is EUR 32.245 afgenomen

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de stichting zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans als een transactie (met betrekking tot het actief of de verplichting) niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. Verder wordt een actief of een verplichting niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip dat niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Omzet wordt verantwoord als er een redelijke zekerheid bestaat dat toekomstige voordelen zullen toevloeien en dat deze voordelen betrouwbaar kunnen worden geschat.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de stichting.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld.

Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Grondslagen voor consolidatie

De geconsolideerde jaarrekening omvat de financiële gegevens van de stichting en haar groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend dan wel waarover de centrale leiding bestaat. Groepsmaatschappijen zijn deelnemingen waarin de stichting een meerderheidsbelang heeft, of waarop op een andere wijze een beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend. Bij de bepaling of beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend, worden financiële instrumenten betrokken die potentiële stemrechten bevatten en direct kunnen worden uitgeoefend waardoor ze de stichting meer of minder invloed verschaffen.

De posten in de geconsolideerde jaarrekening worden opgesteld volgens uniforme grondslagen van waardering en resultaatbepaling van de groep.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten bij het Zuiderzeemuseum vorderingen, liquide middelen langlopende- en kortlopende schulden.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, inclusief direct toerekenbare transactiekosten. Na de eerste opname worden financiële instrumenten gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Indien er geen sprake is van agio of disagio en direct toerekenbare transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde. Op vorderingen wordt een noodzakelijke geachte voorziening getroffen voor risico van oninbaarheid.

De stichting maakt geen gebruik van afgeleide financiële instrumenten.

Materiële vaste activa

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. Op bedrijfsterreinen en op materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven. Afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij desinvestering.

Investeringsubsidies worden onder de langlopende schulden verantwoord. De investeringsubsidie valt vrij via de exploitatierekening, gelijklopende met de afschrijvingstermijn van de investering.

De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

Grond:	0%.
Gebouwen en terreinen:	0-20%.
Steigers:	5-10%.
Schepen:	5%.
Inventaris en inrichting:	10-20%.

Museale inventaris:	6,66-20%.
Automatiseringsapparatuur:	20%-33 1/3%.
Andere vaste bedrijfsmiddelen:	10%.

Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd, indien zij de gebruiksduur van het object verlengen.

De museale collectie is niet gewaardeerd en wordt derhalve niet afgeschreven.

Voorraden

Handelsgoederen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en bijkomende kosten, zoals invoerrechten, transportkosten en andere kosten die direct kunnen worden toegerekend aan de verwerving van voorraden. Handelskortingen, rabatten en soortgelijke (te) ontvangen vergoedingen met betrekking tot de inkoop worden in mindering gebracht op de verkrijgingsprijs.

Bij de waardering wordt rekening gehouden met de eventueel op balansdatum opgetreden waardeverminderingen.

Vorderingen

De grondslagen voor de waardering van vorderingen zijn beschreven onder het hoofd Financiële instrumenten.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering.

Bestemmingsreserves

Het bestuur heeft een deel van de bestemmingsreserves afgezonderd voor specifieke doelen. De beperkte bestedingsmogelijkheid van de bestemmingsreserve is door het bestuur bepaald, en betreft geen verplichting. Het bestuur kan deze beperking zelf opheffen.

Bestemmingsfonds(en)

Bestemmingsfonds(en) betreffen middelen die zijn verkregen met een door derden aangegeven specifieke bestemming.

Aankoopfonds

De onderdelen van de subsidie en overige bijdragen die bestemd zijn voor het doen van collectie worden, evenals de aankopen zelf, in de exploitatierekening verantwoord. De bedragen verkregen ten behoeve van collectievorming die ultimo boekjaar nog niet zijn besteed aan de verwerving van aankopen, worden ultimo boekjaar toegevoegd aan het aankoopfonds. Bij aankoop in latere jaren, vallen deze bedragen vrij ten gunste van de exploitatie. Deze mutatie in het aankoopfonds wordt separaat verantwoord in de exploitatierekening. Het aankoopfonds maakt geen deel uit van het eigen vermogen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen.

Een voorziening wordt in de balans opgenomen, wanneer er sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden; en
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Voorziening groot onderhoud

Een voorziening wordt gevormd voor verwachte kosten van periodiek groot onderhoud aan panden, installaties e.d. op basis van het geschatte bedrag van het groot onderhoud en de periode tussen de werkzaamheden voor groot onderhoud. De uitgaven van groot onderhoud worden verwerkt ten laste van de onderhoudsvoorziening voor zover deze is gevormd voor de beoogde kosten. Indien de kosten van groot onderhoud uitgaan boven de boekwaarde van de voor het desbetreffende actief aangehouden voorziening, worden de (meer)kosten verwerkt ten laste van de categoriale exploitatierekening.

Jubileumvoorziening

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft het geschatte bedrag van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkansen en leeftijden

Langlopende schulden

Investeringsubsidies worden onder de langlopende schulden verantwoord. De investeringssubsidie valt vrij via de exploitatierekening, gelijklopend met de afschrijvingstermijn van de investering.

De waardering van langlopende schulden is toegelicht onder het hoofd Financiële instrumenten.

Kortlopende schulden

De waardering van kortlopende schulden is toegelicht onder het hoofd Financiële instrumenten.

Verkoop van goederen

Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden opgenomen in de netto-omzet tegen de reële waarde van de ontvangen of te ontvangen vergoeding, na aftrek van retouren en tegemoetkomingen, handels- en volumekortingen. Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden in de categoriale exploitatierekening verwerkt wanneer de belangrijke risico's en voordelen van eigendom aan de koper zijn overgedragen, het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de verschuldigde vergoeding waarschijnlijk is, de hiermee verband houdende kosten of eventuele retouren van goederen betrouwbaar kunnen worden ingeschat en er geen sprake is van voortgezette betrokkenheid bij de goederen.

Diensten

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden opgenomen in de netto-omzet tegen de reële waarde van de ontvangen of te ontvangen vergoeding, na aftrek van tegemoetkomingen en kortingen.

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden in de categoriale exploitatierekening verwerkt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald.

Indien het resultaat van een bepaalde opdracht tot dienstverlening niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald, worden de opbrengsten verwerkt tot het bedrag van de kosten van de dienstverlening die worden gedekt door de opbrengsten.

Bijdragen uit private middelen

Bijdragen uit private middelen worden verantwoord in het jaar waarin zij worden ontvangen, met uitzondering van ontvangsten die kunnen worden toegerekend aan een periode waarin een bepaalde actie heeft plaatsgevonden.

Personeelsbeloningen

De beloningen van het personeel worden als last in de categoriale exploitatierekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de vennootschap.

Pensioenen

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Verder wordt op balansdatum een voorziening opgenomen voor bestaande additionele verplichtingen ten opzichte van het fonds en de werknemers, indien het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichtingen een uitstroom van middelen zal plaatsvinden en de omvang van de verplichtingen betrouwbaar kan worden geschat. Het al dan niet bestaan van additionele verplichtingen wordt beoordeeld aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst met het fonds, de pensioenovereenkomst met de werknemers en andere (expliciete of impliciete) toezeggingen aan de werknemers. De voorziening wordt gewaardeerd tegen de beste schatting van de contante waarde van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen op balansdatum af te wikkelen.

Voor een op balansdatum bestaand overschot bij het pensioenfonds wordt een vordering opgenomen als de stichting de beschikkingsmacht heeft over dit overschot, het waarschijnlijk is dat het overschot naar de stichting zal toevloeien en de vordering betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De pensioenregeling wordt als een toegezegde bijdrageregeling verantwoord, waarbij het Zuiderzeemuseum in het geval van een tekort bij het bedrijfstakpensioenfonds geen verplichtingen heeft tot het voldoen van aanvullende bijdragen anders dan hogere toekomstige premies.

Overheidssubsidies

Overheidssubsidies worden in de balans opgenomen als vooruit ontvangen baten zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat de stichting zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden. Subsidies ter compensatie van door de stichting gemaakte kosten worden systematisch als opbrengsten in de winst- en verliesrekening opgenomen in dezelfde periode als die waarin de kosten worden gemaakt. Subsidies ter compensatie van de stichting voor de kosten van een actief worden systematisch in de categoriale exploitatierekening' opgenomen gedurende de gebruiksduur van het actief.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode.

Vennootschapsbelasting

Vanaf 1 januari 2017 is Het Zuiderzeemuseum in formele zin belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Doordat Het Zuiderzeemuseum als ANBI-instelling is aangemerkt mag rekening worden gehouden met aftrek voor vrijwilligers. Met de belastinginspecteur is de afspraak gemaakt dat Het Zuiderzeemuseum niet wordt opgenomen voor de vennootschapsbelasting.

WNT

Voor de uitvoering van de Wet normering Topinkomens heeft de instelling zich gehouden aan de Beleidsregel toepassing WNT.

Verdeelsleutel voor toerekening van baten en lasten aan museale functies

Bij de functionele exploitatierekening worden de onderstaande verdeelsleutels toegepast:

Directe opbrengsten

De directe opbrengsten omvatten de entreeopbrengsten, parkeergelden, de opbrengsten uit de winkels, opbrengsten van rondleidingen en educatieve programma's en opbrengsten van diverse demonstraties in het buitenmuseum en directe sponsoring. Deze opbrengsten zijn met name aan de vaste presentatie toegerekend. De inkomsten gedurende de winterperiode zijn aan de tijdelijke presentaties toegerekend.

Indirecte opbrengsten

De indirecte opbrengsten bestaan voornamelijk uit huuropbrengsten. Deze opbrengst wordt volledig aan de vaste presentatie toegerekend.

Subsidie OCW

De huurbijdrage wordt toegerekend op basis van een procentuele verdeling, op basis van een inschatting van het gebruik over de functies van het museum.

De subsidie collectiebeheer en de exploitatiebijdrage wordt toegerekend op basis van de uitgaven, inclusief toerekening van de post algemeen beheer. Het verschil wordt toegerekend aan de post algemeen beheer.

Overige subsidies en bijdragen

De overige subsidies en bijdragen worden aan de museumfunctie toegerekend die de subsidieaanvraag verzorgt en de tegenprestatie levert.

Salariskosten

De personeelslasten worden toegerekend op basis van het formatieoverzicht. Daar waar sprake is van een verdeling van een formatieplaats over verschillende functies wordt dit op basis van een procentuele verdeling gedaan.

Afschrijvingen

De afschrijvingskosten worden aan de betreffende functie toegerekend.

Huur

De huur wordt toegerekend op basis van een procentuele verdeling, op basis van een inschatting van het gebruik over de functies van het museum.

Overige lasten

De overige lasten worden op basis van de kostenanalyse uit de financiële administratie toegerekend aan de betreffende functies.

Toerekening algemeen beheer

De toerekening van het algemeen beheer vindt plaats middels een resultaatafhankelijke toeslag op de totale lasten per museumfunctie.

A Activiteiten en bereik 2018

Tentoonstellingen

	Huidig Boekjaar	Activiteiten- plan	Vorig boekjaar
1 Tijdelijke tentoonstellingen	10	10	10
Totaal bezoeken (2+3+4+5)	284.897	276.000	275.204
Totaal bezoeken samenwerking musea rond Zuiderzee	17.000	-	nmb
2 Reguliere bezoeken	251.983	245.000	242.203
3 Bezoeken PO	22.245	19.000	22.240
4 Bezoeken VO (inclusief CJP)	10.398	11.500	10.549
5 Bezoeken MBO/HO (inclusief CJP)	271	500	212
6 Gratis bezoeken	20.187	16.000	19.509
7 Betaalde bezoeken	264.710	260.000	255.695
Overige bezoeken (samenwerking)	17.000	-	-
8 Aantal bezoeken website	563.472	630.000	525.695
9 Waarvan aantal unieke bezoekers per jaar	390.812	440.000	361.218

Overige activiteiten

	Aantal act.	Aantal deeln.	Aantal act.	Aantal deeln.	Aantal act.	Aantal deeln.
10 Schoolgebonden activiteiten	818	32.914	1.000	31.000	705	33.001
11 Waarvan PO		22.245		19.000		22.240
12 Waarvan VO		10.398		11.500		10.549
13 Waarvan MBO/HO		271		500		212
14 Openbare activiteiten	7.490	155.400	7.250	150.000	7.230	150.111
15 Totaal overige activiteiten (10+14)	8.308	188.314	8.250	181.000	7.935	183.112

* Het aantal activiteiten is geschat op basis van de dagelijkse activiteitenprogrammering.

** Het aantal deelnemers is geschat op basis van de veronderstelling dat ruim 50% (54,5% in het activiteitenplan) van de totale bezoekers aan minimaal één activiteit deelneemt.